

M. Magistro Hierosolymitana Religionis, illius legibus vivit, ex deductis sub tit. de iurisd. disc. 69.

Unde propterea questiones, quae in proposito cadunt, respicere solent potius applicationem huius Statuti ad casum, & an illud intret, necne, dum posita regula affirmativa, adeo ut aliqua limitatio non obstat, de plano intrat dicti remedii competentia.

Duplex autem in hac facti specie cadebat difficultas, an hoc Statutum, seu decretum Ducale suffragaretur, necne: Primum nempe ob interversam naturalem possessionem a tertio, qualis erat emptor, causam habens a coherede ex causa alienationis ut supra; Et secundo an ista mulier dici possit heres, cui Statutum suffragaretur, stante altero Statuto exclusivo foeminarum ab intestata parentum successione propter masculos, quos obligat solum ad dotandum feminas.

Circa primam; Agnoscebam quod regula erat contra ipsam mulierem, ut scilicet haec facta, seu civilissima possessio operativa sit in bonis aduacantibus, non autem ubi ea interversa esset per possessionem naturalem de facto ab alio apprehensam, quoniam fictio veritatem superare non potest ex illis, quae ceteris relatis plene habentur apud Post. dicta obs. 55. n. 81. cum aliis sub tit. de iurisd. disc. 44.

Dicebam tamen hanc difficultatem dupliciter removeri; Primum nempe quod dicta propositio procedit, ubi verè obstat ipsa veritas naturalis, qua statutarie fictionis prevalere debet, quia nempe naturaliter, ac de facto possessio esset penes tertium, Secus autem in presenti, quod ipsa detentio naturalis, & de facto, adhuc erat penes dictum Cesarem fratrem, ob reservationem fructuum ad certum tempus; Quamvis enim venditionis instrumentum contineret clausulam constituti, quae iuris ministerio transferre dicitur possessionem tam civilem, quam naturalem etiam ad effectum huius remedii mantentionis, ut habemus in Curia receptum, & quotidianum; Eundemque effectum operetur ipsa reservatio usufructus, ut habetur praesertim sub tit. de donat. & alibi; Attamen totum id provenit ex fictione legis, & consequenter cessat concursus fictionis cum veritate, sed est concursus inter duas fictiones, inter quas prima prevalere debet, ut in specie late probat Honded. conf. 18. lib. 2. quem refert, & sequitur Post. dicta obs. 55. n. 62.

Et secundo, ut non procedat quando Statutum explicite, vel etiam implicite, ac virtualiter, nullam, ac infectam declarat possessionem interim ab alio apprehensam, ut plerumque Statuta disponunt, & praesertim ego pluries practicaui in Statuto Foroliviensi, cuius in hoc proposito habetur mentio in Foroliviensi, sub titulo de successione, disc. 44. cum similibus, tunc etenim hoc decretum annullativum, possessio habetur pro vacua, illaque resolvitur in simplicem detentionem, sive ut dicitur possessio tradita sub conditione, dummodo non adit alter heres, qua conditione purificata actus resolvitur ab initio cum retrotrahione, juxta conditionalium naturam, ut late apud Amat. dicta res. 39. n. 29. & latius per Camerac. dicta conf. 5. n. 11. & seq. n. 14. & conf. 7. per tot. ubi in terminis fortioribus foemina, quae de tempore aperta successione erat monialis professa, & consequenter posita validitate professionis, erat sine dubio exclusa, adeo ut in alterum heredem possessio cum iusta credulitate, & bona fide translata esset; Postmodum autem ob detectam professionis nullitatem, illa tanquam secularis declarata fuit heres ob regulam, quod qui declarat, non disponit, neque aliquid de novo facit, sed quod iam inest, ac nobis pro nostra imbecillitate obscurum erat, perit, ideoque intrat retrotrahio ad suum initium, juxta optimum, ac pluries insinuatam exemplum traditum per textum in Lado. ff. de acquir. rer. domin. in excutiente grana a spicis.

De alio vero puncto, seu objecto, quod ista mulier tanquam exclusa per masculum, dici non deberet heres, cui Statutum suffragaretur, habetur in hac eadem causa dicto titulo de success. disc. 21. ubi firmatur quod huiusmodi Statuta, quae non simpliciter excludunt, sed sub certa conditione intrat certum tempus adimplenda, qua non adimpleta successione decernunt, dici non possunt verè, ac simpliciter exclusiva, sed sub certa conditione, qua non impleta, foemina remanet heres ab initio in ejus virili, ex ibi deductis. Incertum autem est quid in causa sequutum sit, neque de super matrum iudicium pro veritate efformare potui, cum non viderim jura alterius Partis, quibus non visis, & absque formali disputationis trutinam, vix dictum iudicium efformari potest.

De consimili autem Statuto Placentino habetur mentio sub tit. de iurisd. disc. 44. occasione agendi, an huiusmodi

Statuta suffragentur exteris, vel comprehendant clericos activè, & passivè; Frequentiores autem quaestiones cadere solent super qualitate bonorum, quoties ea pretenduntur fideicommissaria, non autem libera, & hereditaria. de quo apud Orthobon. dicta dec. 1. an 11. & dec. 195. nu. 7. & 8. Et super aliis ad hanc materiam multa colligunt Amat. dicta res. 39. Post. dicta obs. 55. multae in idem deducit Camerac. dicta res. 5. lib. 1. quamvis praeter causam necessitatem pro exterorum Consensum frequentior stylo a Curia tamen Romana abhorrito, incidenter deducunt quidquid in materia habeatur.

ADNOT. AD DISC. XXVI.

De huiusmodi statutis continuatim videantur deducta sub tit. de iurisd. disc. 43. de T. etiam disc. 27. de iur. par. disc. 63. & titulo de iudicis, disc. 44.

ROMANA EVICTIONIS

PRO SOCIETATE BEATAE MARIE DE HORTO, CUM MONASTERO MONIALIUM N.

Causa disputata coram A. C.

De evictione, qua praestanda est inter coheredes, bona hereditaria dividentes, vel alio contributo ad aequalitatem servandam, & de gestis per haeredem putativum, an, & quando praedictum haeredi vero.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Inter heredes dividentes praestanda est evictio.
- 3 Haeres qui exigit portionem suam, non tenetur comminicare.
- 4 Quando secus.
- 5 Quando non praestetur evictio, de qua n. 2.
- 6 Peritus non simulatio attenditur.
- 7 Quomodo constat, quod haereditas nomine acquisita facta sit.
- 8 Haeres putativus, ad quid tenetur &c.

D I S C. XXVII.

CUM Peccius, unicam habens filiam in Monasterio jam professam, ista in res particulas, vel certa summa instituta, heredem universalem scripserit Societatem Sanctae Mariae de Horto, atque inter effectus hereditarios adesset quoddam nomen debitoris suspectum, & difficultis evictionis, expediens iudicarent ejusdem Societatis administratores, dictum creditum convertere in annum censum cum eodem debitore, sed quia obstat Constitutio Pii V. super forma creandi census, ideoque pro istius implemento, ille creatus fuit ad favorem cuiusdam ex administratoribus, seu Guardianis, fingendo (juxta frequentiore praxim) formalitatem pecuniae numeratae unico contextu soluta dictae societati in satisfactionem debiti; Dicitur autem administrator bonam fidem statim recognovit cum solita declaratione, quod ipse in dicto actu nudum nomen habuisset, quodque census, utpote creatus de bonis Societatis, ad ipsam spectaret, ideoque idem census descriptus fuit inter effectus hereditarios in libro particulari, quem Societas pro ista hereditate tenebat ab alio ejus libro ordinario distinctum; Hinc peractis, cum dicta Monialis, seu Monasterii, acquiescere noller paternae dispositioni, sed peteret legitimam de jure debitam, ad istius participationem concorditer admissio sequuta fuit, deindeque eventum additionem, in qua iste census obtigit in portione Societatis heredis universalis; Cumque fundo censito ab interieribus hypothecis evictio, atque debitore detecto inuis idoneo, census inutilis remaneret, hinc Societas contra Monasterium iudicium insumit super evictione, seu contributo, quo mediante eadem divisio ad aequalitatem reduceretur, introduciturque causa coram A. C.

Scribentes pro Monasterio reo convento, non negabant regulam in iure certam, & incontrovertibilem, quod inter coheredes hereditatem dividentes, de jure praestanda est evictio, quamvis nulla desuper conventio in ista sit, ubi ista non fit in contrarium, ad textum in l. fratres, C. com. ut. jud. cum concord. per Mangil. de evict. q. 114. nu. 1. Rota in Romana divisionis 22. Novembris 1653. coram Bevilacqua & Multo

MACERATEN. CENSUUM PRO CLAUDIO & THEODORO DE CICCOLINIS, CUM ROSINIS, & aliis.

Causa disputata coram Theaurario.

De imaginaria solutione, seu appropriatione bonorum defuncti, quam sibi ipsi faciat haeres, expressè, vel praesumptivè pro ejus credito, quod habeat contra defunctum: An, & quando, & ad quos effectus intret.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Non debent assumi articuli juris, ubi factum asserat.
- 3 Quod in materia procedendum sit cum distinctione casuum.
- 4 De illa imaginaria solutione, quae resultat juris ministerio, quando creditor succedit debitori.
- 5 De differentia creditoris succedentis debitori, vel contra debitoris succedentis creditori.
- 6 Inventarium preservata confusione actionum.
- 7 Quid requiratur ut haeres, qui sit creditor haereditatis, possit sibi aliqua bona particularia appropriare.
- 8 In mandato dato ad contrahendum non venit persona ipsius mandatarii, nisi dicatur.
- 9 Tutor, vel alter administrator, quando possit emere bona pupilli, vel alia contrahere.
- 10 An in appropriatione etiam judiciali requiratur estimatio, decretum iudicis, & citatio interessatorum.
- 11 De eodem circa estimationem, & substationem.
- 12 De praesumpta appropriatione, vel imaginaria solutione etiam sine requisitis, de quibus, num. 10. ad effectum fructuum.
- 13 De argumentis favore heredis.
- 14 Contrarium, & quod debeat procedi cum distinctione casuum, & de eisdem, &c.
- 15 De variatione, ob quam heres pro rata sui crediti obtineat fructus.
- 16 Quod sit praesumptio, quae cessat ex contraria probatione.
- 17 Respondetur argumentis, de quibus, n. 13.
- 18 Quod in hac facti specie non intret praesumptio, de qua num. 12.
- 19 An sine requisitis, de quibus, nu. 10. intret appropriatio ad effectum dominii in antiquis.
- 20 Ut dicta praesumptio suffragetur etiam ad effectum dominii favore tertii, cui facta est alienatio.
- 21 De distinctione inter credita ante, & post aditam haereditatem.

D I S C. XXVIII.

Claudius senior de Ciccolinis, in Curia Praelatus, contemplatione certi matrimonii per Antonium ex fratre nepotem contrahendi, de anno 1660. donationem ei fecit nonnullorum bonorum, ac effectuumque asseruit, & manutene promissit valoris scutorum 30. m. sibi reservata dispositione, faciendam cum eodem Antonio, ac filiis ex eo matrimonio procreandis; De anno vero 1611. mortu proximo, testamentum condidit, in quo instituit heredem eodem Antonio, perpetuum fideicommissum ordinavit cum ordine primogeniturae, in quo dicta bona donata quoque comprehensa esse voluit; stricte prohibendo ne dicta primogenitura, aliquid ejus dispositionum impugnant possent, adimendo alias quoddam prelegatum remissionis annuae praestationis scutorum 60. sibi debite in vim praecedentis donationis, gravando eundem, ac successores ad investendum singulis annis in augmentum primogeniturae quandam fructuum quantitatem; De anno vero 1617. Antonius qui hereditatem dicti testatoris cum beneficio legis & inventarii ex dicto testamento aderat, pretendens quod bona ut supra donata importaret solum valorem scutorum 24. m. deputato curatore hereditatis, atque citato quodam pio loco ultimo loco substituto, sententia obtinuit super separatione ejus bonorum propriorum, ac etiam super alia separatione bonorum donatorum, ut dicto fideicommissio subijci non potuerit ultra limites reorvaratae facultatis, cum suppletionem ex bonis hereditatis dictorum scut. 6. m. deficientium, reliquum vero remaneret sub si-

ADNOT. AD DISC. XXVII.

De contributo inter heredes, ac etiam de materia divisionis, habentur aliqua in hoc eodem titulo, discurs. 34. & 35.

deicommissio, Cumque ex Antonio fuisset superstes Alexander, ob cuius debitum contractum occasione Theaurariae Marchiae una cum Claudio Jun. & Theodoro filiis, Camera Apostolica universa bona sub executione posuit, ut infirmatur etiam sub titulo de donat. disc. 5. Atque sequuta eisdem Alexandri morte, dicti Claudius Episcopus Forolivienis, & Theodorus frater, ex compositione finita cum Camera, dicta bona recuperassent; Hinc contra istos, Rosini, alique creditores Antonii, ex causa censuum impostorum usque ab anno 1616: iudicium instituerunt coram Theaurario super bonis pertinentibus ad eundem Antonium, & Alexandrum eius heredem sine inventario. Cumque rei conventi exirent de dicto fideicommissio, cuius iure quoque possidere dicebant etiam aliqua bona propria eisdem Antonii pro fideicommissi reintegracione, ob non adimpletum dictum cumulum fructuum; Replicabant actores, quod sepe nihil de bonis hereditariis testatoris remansisset, unde propterea dictum implementum ex defectu bonorum fieri non poterit, ex eo quod Antonius praedictus, de tempore ad hoc hereditatis, esset testatoris creditor in scitis 21. m. hoc est sex mille in sorte pro complemento summae donatae, & quindecim mille, ex causa fructuum eorumdem bonorum donatorum, quos donator per decennium, & ultra, donec vixit, perceperat; Ideoque iure imaginariae solutionis illi sibi appropriasset bona hereditaria, quorum fructus iure suo perceperat, & consequenter non cadebant sub fideicommissio, neque intrabat dicta obligatio cumuli a testatore demandati; Unde propterea ad hunc punctum imaginariae solutionis, vel appropriationis, difficultas per Iudicem restricta fuit.

Quamvis autem ex solo facto, ejusque circumstantiis, difficultas ut infra removeretur, imprudens verò consilium sit assumere articulos juris semper periculosos, ubi factum assistat; Attamen ne videret effugere partes Iustitiae, idcirco scribendo pro reis conventis, duas constituebam inspectiones; Primo scilicet super articulo juris in genere, sive in abstracto in hac materia imaginariae solutionis, vel appropriationis, quam sibi haereditas faciat de bonis hereditariis; Et secundo in facto, in concreto in hac facti specie, an scilicet juris theorica esset ad rem applicabilis, nec ne.

Quatenus pertinet ad primum, frequentissima est, in Rotae, & Curia ista quaestio, adhuc tamen non omnino explanata, unde propterea saepius in ea expertus sum aequivoce, ad quae tollenda, pro eo stylo, qui pro meo sensu, videntur hodie pene in omni forens quaestione necessarius, advertebam, ut procedendum esset, cum distinctione casuum, sive effectuum, ad quos de ista quaestione agi contingat.

Primum igitur casus est, quando creditor, pure, ac simpliciter, efficitur debitoris haeres, quia nempe, nullo restitutionis, vel fideicommissi onere gravatus, sed pure, ac irrevocabiliter, hereditatem adeat sine beneficio inventarii, an scilicet sequatur sui crediti imaginaria solutio ex bonis hereditariis in genere, Et sic casus, vel questio, nullum percussit effectum, ipsimet haeredi, vel ejus successori proficuum, quoniam, cum seculo inventarii beneficio, omnimoda personarum, ac bonorum, & iurium confusio inducatur inter defunctum, & heredem, hinc proinde non datur distinctio mei & tui, nisi quatenus admixtum sit jus, vel interesse tertii in uno, vel altero patrimonio, Ideoque intrat questio particulariter examinata sub titulo de credito, disc. 40. An scilicet iurium & actionum confusio resulet ex solatatione incompatibilitatis, ne detur actio & passio in eodem subiecto, vel potius ratione huius imaginariae solutionis, ob quam extinguntur etiam actiones hypothecariae; Unde propterea plures distinguunt casum creditio succedentis debitori, & conventum debitoris succedentis creditori, ut patet ex ibi deductis, atque istam quaestionem percussit plures auctoritates de hac imaginaria solutione in genere loquentes, sed extra rem nostram.

Alter casus est, ubi creditor efficiatur haeres debitoris etiam pure, & irrevocabiliter, non autem simpliciter, quia nempe hereditatem adeat cum beneficio inventarii; Et tunc licet non desint volentes, ut etiam isto casu inducatur actionum confusio per dictam imaginariam solutionem; Verius tamen est, ac hodie extra omnem controversiam receptum, ut confusio non inducatur, ob plures assignatas rationem reduplicacionis personarum, quam ita inventarii beneficio non inducitur, ut bene praesertim rem examinat Roland. de invent. p. 4. utilis. 10. Si verò vellet isto casu haeres sibi de proprio credito satisfacere in aliquibus bonis hereditariis jure appropriationis, ac implicite dationis in solutum, vel adjudicationis, ea abdicando, vel separando ab hereditate, &

transfundo in proprium, ac privatum matrimonium; Et tunc, quamvis ob dictam reduplicacionem personarum non implicet, ut id fieri possit, quod scilicet ipse tanquam legalis mandatarius, vel administrator hereditatis debitoris, assignet sibi ipsi, tanquam creditor, ac diversam personam representanti, tot bona in solutum, dum passim receptum est, ut possit quis nomine proprio emere a seipso tanquam mandato venditoris; Attamen quia, ubi non agitur de mandato dato ab homine, ut recte fieri potest (cum tunc sibi impuler mandans) sed agitur de mandato dato a lege, id permittendum non est, ob fraudes, quae de super committi possent; Ideoque juxta magistralem theoriam Bald. in l. debitoris, C. de pact. quam per verba praefata refert Roland. dicta utilis. 10. id sequi debet servatis recondendis, nempe cum auctoritate Iudicis, ac deducto curatore hereditati tanquam jacenti, aliique servatis, de quibus intra, ut per Roland. ubi supra, Marefcot. lib. 1. var. c. 27. in prin. ut frequenter firmavit Rota, & praesertim apud Seraphin. dec. 967. num. 1. in Romana fideicommissi de Aprilis 3. Junii 1661. coram Bourlemont, latius in Romana fideicommissi de Alberinis 23. Junii 1662. coram Bevilacqua, Romana fideicommissi de Boncompagnis 3. Decembris 1663. coram eodem, & aliis, cum sit propositio in Rota, & Curia recepta.

Et quidem merito, quoniam in generali mandato etiam hominis, regulariter non venit persona mandatarii, ob dictam suspicionem, quod non bene negotium mandantis gerat, ut propriam utilitatem caperet, ut advenit pluries sub tit. de cambiis praesertim disc. 12. ubi quod dato mandato accipiendi ad cambium a quibuscumque, non intelligitur data facultas accipiendi a seipso nisi expresse dicitur.

Et quamvis in iure habeamus, quod etiam tutor, vel alter legalis administrator, sive creditor, cuius jure venditur pignus, (in quo ipse administrator dicitur) non prohibetur emere bona pupilli, vel debitoris respectivè; Attamen id intelligitur, dummodo id sequatur publicè, ac palam, & bonafide, quod supponit hanc publicam, seu quod alias cuiuscumque emptori detur aditus, adeout dicta suspicio cesset, & non alius, ut praesertim in creditore emente bona debitoris habetur sub tit. de emptione, & venditione, disc. 31. & alibi; Id autem excludit imaginariam solutionem, sive occultam appropriationem factam sibi ipsi auctoritate privata.

Adeoque in hoc rigorose proceditur, ut aliqui DD. non contenti facto Iudicis, ac deputationis curatoris hereditatis, exigant etiam citationem vocati ad fideicommissum, quatenus iste adit, ac etiam precedentem subhaftationem, vel scilicet aestimationem ex plenè relatis in dicta Romana fideicommissi de Alberinis 23. Junii 1662. coram Bevilacqua enunciata sub tit. de legitim. & detractionibus disc. 31. dum infirmatur quaedam adjudicatio, quam haeres gravatus a Iudice obtinere curaverat pro eius creditis, ibique referuntur opinioniones hinc inde, praesertim super dicto requisito citandi proximè vocatum, super quo plura colligit Amat. resolut. 56. num. 26. & segg. Deciditur tamen, (& quidem probabiliter) pro invaliditate ex defectu unius citationis, ex eo quod jam illum felicitaverat, atque in contradicatorem agnovit.

Atque in hoc ego, quamvis scribens in dicta causa pro herede gravato, ut patet ex deductis disc. 31. de detractionibus laudavi resolutionem in hac parte, dum reflectendo ad veritatem, atque cum ejus sensibus discurrendo in congressibus Advocatorum super ista quaestione, advertebam, quod uterque casus constitutum essent; Primum scilicet, ubi substitutus est omnino certus, & non defecturus, adeout cesset pes caducacionis, ut (e.g.) est Ecclesia, vel pia causa, seu Civitas, vel aliud corpus universale, quod nunquam moritur, & tunc debeat citari; Secundo è converso substitutus sit omnino incertus, vel quia adhuc non natus, ut contingit in substitutione filiorum, & descendendum ipsiusmet heredis gravati, vel quod alias probabiliter incertum sit, quoniam substitui sine gravato; Et tunc de stricto jure ista citatio non requiritur, sed sufficiat illa curatoris deputati ad effectum validitatis, quamvis Iudex bene, ac prudenter faceret hanc citationem cuique demandare, Atque de laudabili Romanae Curiae stylo affigi debent edicta contra interesse habere putantes; Et tertio demum, ubi casus restitutionis probabiliter imminet, quia nempe gravatus, sit prole desperatus, pluresque iam supersint de alio genere, vel substitutionum gradu verisimiliter non defecturi, adeout sit non physice, ut in primo casu saltem moraliter, certus sit substitutus, & tunc citari debeant illi, quorum tunc proxima

ma sit causa succedendi, atque alias Iudex malè agere videretur, cum hujusmodi curatores ad unum actum deputati, regulariter deservire soleant pro forma, seu nuda cerimonia ad complacentiam Partis.

Et quoad aestimationem, vel respectivè subhaftationem, Quamvis DD. de more nimium varient; Attamen iudicio in eadem decisione advertitur, ut saltem unum de duobus requiri debeat; Vel scilicet subhaftatio, non sola, sed munita pluribus oblationibus, ex quibus Iudex possit se regulare; Vel iusta aestimatio iudicio peritorum, ob quam cesset necessitas publicae hacta, quae impensas notabiles, vel inconvenientia, pro regionum, seu Tribunalium moribus, ac styli, producere solet; Dummodo tamen sincere id sequatur, cum saepius ad evitandum aestimationem, fieri soleant subhaftationes collusivæ, affectando aliquas amicorum infirmas oblationes, Et è converso ad evitandum subhaftationem, affectari soleant deputationes benivolentiorum peritorum, ut minoris pretio aestiment, ideoque dicitur ista quaestio potius facti, ex istius qualitate prudenti arbitrio regulanda.

Tertius casus est, ubi agatur de herede beneficiato, vel non beneficiato, sed revocabili, quia nempe sit fideicommissio gravatus, in quo propterea, vera, & omnimoda actionum confusio non inducatur, cum ad hunc effectum nulla vigeat differentia, ut bene Marefcot. dicto cap. 37. n. 11. cum seg. Ipse autem haeres habeat onus restituendi, vel cumulandi, sive impudandi fructus, vel eorum partem, ex precepto testatoris (juxta hanc facti speciem,) vel ex precepto legis; ut contingit in hærede extraneo importare obligato fructus in trebellianica cum similibus; Sive ubi haeres sit conficius æris alieni, unde propterea non possit facere suos fructus, ob defectum bonæ fidei, ut advertitur in Romana censu, disc. 20. & in aliis; Uterque contingit, ubi retineatur opinio relata apud Barat. decif. 509. (quamvis in Curia reprobat) ut haeres gravatus teneatur imputare fructus in debita, & onera hereditaria soluta ex deductis sub tit. de detract. disc. 25. cum similibus; Eoque casu cadat quaestio imaginariae solutionis, an scilicet intrat ex tunc, & ab initio adita hereditatis, vel superventi crediti, vel potius ex tunc, quando facti restitutio, vel redditio rationum, ad illum effectum impudandi fructus in suum creditum, seu respectivè eos faciendi suos pro rata illorum bonorum, quorum valor sit creditor proportionatus, juxta praescriptum casum praesentis controversiae, non autem pro dominio rerum particularium irretractabili ut supra.

Et in hoc favore haereditis, ut faciat fructus suos, plura urgere videntur; Primum nempe auctoritas Castrensis, quae reputatur in hac materia magistralis in l. peculium 2. ff. de pecul. ubi ponit casum de uxore instituta a viro cum gravamine distribuendo pauperibus fructus ultra suum victum necessarios, & decidit, quod si mulier sit creditrix viri pro ejus dote, faciet suos precipuos fructus illorum bonorum, quae dicto credito proportionata sint, onus autem remaneat in eo quod superest, istamque doctrinam sequuntur plures, praesertim late eam resumit Soccin. jun. conf. 170. n. 7. & seg. lib. 2. & alii apud Menoch. conf. 183. n. 35. & seg. Marefcot. lib. 1. variar. cap. 37. Surd. decif. 170. n. 1. & seg. & firmat Rota decif. 680. part. 1. divers.

Secundo in idem facere videntur firmata sub tit. de usur. disc. 10. & de credito, disc. 126. ut ex quadam non scripta æquitate creditor faciat suos fructus perceptos ex pignore, quoad aequet creditum.

Tertio in idem confert illa æquitas, qui favore meliorantis ponderatur sub tit. de legitim. & detractionibus, disc. 35. ut ille, qui fecit melioramenta inseparabilia, quamvis verè remaneat creditor quantitatis pro melioramentorum valore, attamen faciet suos fructus ex ipsis melioramentis perceptos.

Et quarto facit ratio ponderata per Menoch. d. conf. 183. numer. 36. vers. tertio confert, quod haeres potuisset illico vendere bona hereditaria, ut sibi de proprio credito satisfacere, & consequenter non est haereditati, vel aliis praedudicatum, dum ita isti fructus percepti fuissent ab emptore.

In contrarium verò urget potentissima ratio, quod ita esset dare usuram claram, permittendo in creditor pro quantitate de sui natura non fructifera, cui non assistat æquitas, perceptionem fructuum ex pignore, contra utriusque civilis, & canonici juris dispositionem; Cumque dicta in contrarium ponderata urgere videntur; Hinc proinde reflectendo ad veritatem articuli in abstracto, deindeque descendendo ad applicationem, Quatenus pertinet ad primam

partem, advertebam procedi debere cum distinctione.

Aut etenim creditum haereditis est de sui natura etiam de stricto jure fructiferum, & tunc faciat fructus suos, non proprie, ac directè, sed indirectè, quod sonat in idem, quod scilicet teneatur ipse restituere fructus, sed ex eis deductis fructus sui crediti, factaque dicta deductio, imputat, vel restituit illud plus juxta illam computationem, de qua apud Fontanel. decif. 208. cum duabus seq. Idque contingit in illis regionibus, in quibus, data mora, currunt usurae, vel interesse ipso jure etiam sine requisitis Pauli de Castro, quae habentur pro notoriis, ut est in Catalonia, ubi loquitur Fontanel. ac etiam in Regno Neapolitano, ut pluries in sua materia sub tit. de usur. praesertim, disc. 9. n. 5.

Aut de stricto jure, creditum est infructiferum, sed ex quadam non scripta æquitate creditor non cogitur imputare, vel restituere fructus, ratione ejusdem bonae fidei, quia nempe ipsum creditum de sui natura definitum sit investimento fructifero, ut ex fructibus creditor vivat, ut contingit in muliere habente dotem, juxta casum, de quo apud Cast. ubi supra, ac juxta illam æquitatem, de qua apud Seraphin. decif. 1046. & Barat. decif. 112. & sub tit. de dote, disc. generali 161. & in aliquibus discursibus particularibus, & tunc idem admittendum veniat, rectèque dicta theorica procedat.

Aut demum agitur de credito indifferente, merè pecuniario, pro quo, juxta opinionem, cum qua in Curia vivitur, non probatis in specie requisitis lucrifecantibus, vel damni emergentis, non debeantur fructus; Et tunc non confitio de ipsius haereditis, & creditoris voluntate, per prohibitionem expressam, vel etiam praesumptivam, rectè intrat dicta praesumpta appropriatio, sive imaginaria solutio ex tunc, non autem ex tunc juxta firmata in dicta decif. 680. part. 1. divers. Non quidem ad effectum domini veri, ac irretractabilis certorum bonorum cum formalis coram separatione ab hereditate juxta casum, de quo d. disc. 31. de legitim. & detractionibus; Sed ad effectum, ut ita in ipso hærede opinante pro rata sui crediti possidere jure domini, inducantur quaedam bona fides, seu media, quae sufficiat ad excusandum a fructibus, seu media, quae sufficiat eum eo credito, quod, facta casu restitutionis, detrahere non posset tanquam jam extinctum, juxta magis benignam, magisque receptam opinionem, de qua dicta decif. 680. part. 1. divers. cum aliis apud Barat. decif. 509. num. 5. ubi Aden. num. 6. & pluries dicto tit. de legitim. & detractionibus, ac in altero de fideicommissis; Ideoque ad hunc effectum fructuum admittitur hæc praesumptio, quamvis pro certarum rerum dominio non admittatur, ut praesertim distinguendo apud Orthobon. decif. 47. num. 16. & 17.

Ista verò est nuda, & simplex juris praesumptio, quae tollitur per contrariam probationem expressam, vel etiam praesumptivam ex fortioribus praesumptionibus, vel ex legis dispositione resultantem, unde propterea apud Surd. eadem decif. 171. num. 2. & segg. excluditur ex qualitate bonorum, quod scilicet cum in hereditate remanissent pecunia, & mobilia, in illis censetur voluisse sibi satisfacere tanquam a se distractis, & non negatur apud Orthobon. dicta decif. 47. num. 12. & segg. sub eum aliqua tamen subtilitate) curatur evitari obiectum ratione compatibilitatis actuum.

Sublata etenim, ex facto, vel ex jure dicta praesumptio, adeout consistet, quod haeres distinguendo personas voluerit retinere illam creditoris quantitatis, tunc nulla superpetit ratio, ob quam ubi ipse titulus hereditarius non suffragetur ad faciendum fructus suos, possit suffragari illi creditoris; Id enim nullum habet juris, vel rationis fundamentum, ac potius restituit receptivissimè juris praesertim canonici, principia, ut creditor quantitatis possidens pignus, non faciat illius fructus suos, dum tunc consideratur tanquam simplex creditor, non autem ut haeres; Atque DD. illum excusantes, eatenus admittunt, quatenus supponant dictam imaginariam, seu praesumptam appropriationem, ex qua resulet saltem credulitas possidendi jure domini.

Neque oblatre videntur ea, quae superius possidens pignus, quoniam quatenus pertinet ad doctrinam Cast. illi habet peculiaritatem rationem supra insinuatam, quod scilicet ageretur favore mulieris pro credito dotali.

Quo verò ad secundum circa fructus ex pignore aequante debitorum, juxta deducta dicto disc. 10. de usur. & disc. 136. de cred. id procedit cum praesupposito ejusdem oculata, seu implicite dationis in solutum resulantis a duplici circumstantia adaequacionis debiti, ac diuturnae negligentiae in redimendo, & sic ex eadem ratione praesumptæ appropriationis,

7
11
12
13
14

15
16
17

tionis, ob quam dici possit, quod possessor crediderit possidere jure domini.

Tertium fundamentum habet quaedam particularem æquitatem, eo quia illud augmentum causatum à melioramentis, nunquam fuit in bonis debitoris, ex deductis dicti. disc. 35. de legitim. & detractionibus; Et quartum pondus per Menoch. dicto consil. 183. num. 36. quod potuisset hæres vendere bona, ut sibi satisfaceret, ab eo deductum ad eundem finem coadiuvandam dictam præsumptam appropriationem, ejusque terminis retentis, unde propterea n. 37. ponderatur alia ratio periculi diminutionis bonorum, quibus hæres subiaceret, & sic retento dicto præsupposito, quod verè, vel saltem præsumptivè possideret jure domini saltem in ejus opinione, non autem quod ipsemet crediderit, ac voluerit possidere jure creditoris, cum tunc omnia dicta fundamenta penitus cessent, ut advertitur h. disc. 10. de usur. & disc. 136. de cred.

Applicanda autem ad rem; Plura concurrere videbantur excludenda bonam fidem, ac illam præsumptionem, quæ inducat hujusmodi exclusionem; Primum nempe ob malam fidem positivam resulantem à contraventione explicitæ, ac enixæ voluntatis testatoris, qui prævidens pretensiones, quas hæres habere posset, stricte sub pena eaductitatis prohibuit omnem alienationem, ac detractionem, & diminutionem fideicommissi, & primogenituræ, atque quantumque ejus, ac testamenti impugnationem, expressè subsistentem eidem fideicommissi, ac primogenituræ ipsamet bona ut supra donata, ideoque à fortiori intrare videbantur firmata sub tit. de fideicom. disc. 134. super facultate testatoris disponendi de bonis hæredis.

Secundò omnimoda incertitudo, ac illiquiditas hujus præsentis crediti, adhuc bene probati, unde propterea impossibile est dare dictam præsumptam appropriationem redolentem implicitam dationem in solutum, que utpotè fraternitatis cum contractu emptionis, & venditionis, illius requisitæ exigat, inter que ultra consensum, desiderantur res certa, & pretium certum, et apud Burat. disc. 274. & pluries in sua materia sub tit. de emptione, & venditione.

Tertiò, quia idem Antonius moriens, post longam hujus hereditatis possessionem quasi annorum 20. exiret declaravit se creditorem remanere in dictis fructibus, ergo semper stetit in terminis creditoris, non autem credidit possidere jure domini. Et quartò, quia de anno 1617. sollicitus fuit obtinere sententiam separationis bonorum propriorum, ac etiam ex donatione competentium, cum dicta supplatione futurorum 6. m. in sorte, nulla facta mentione hujus præsentis crediti pro fructibus; Et quod magis, in eadem sententia ab ipso procurata, & acceptata, dicitur, ut reliqua bona, quæ remanent post factas dictas detractiones, spectent ad fideicommissum, & primogenituram dicti Claudii, cujus jure possidere professus est, ergo impossibile est dare dictam præsumptionem, quamvis creditum esset verum, & experibile; Multò magis utroque cessante, Tum ob justificationem non bene conclusam, Tum etiam ob prohibitionem testatoris disponendi de bonis propriis heredis, juxta firmata d. discurs. 134. de fideicommissi. & in aliis proximè sequentibus; Ideoque hæc præsentio videbatur improbabilis.

Posito autem, quod juxta dictam distinctionem, seu theoreticam, pro credito vero & liquido intraret dicta præsumptam appropriationem non habilis ad perfectum dominium certorum bonorum, ut supra, bene tamen habilis ad inducendum dictam bonam fidem, ob quam excusetur à fructibus propter opinionationem possidendi potius jure domini, quam creditoris; Cadere potest questio (quam tamen adhuc disputandi occasio non dedit) quid scilicet dicendum veniat circa appropriationem ad effectum domini, ubi magna temporis antiquitas concurreret, quæ causaret notabilem alterationem pretii bonorum; Ut puta ordinavit quis fideicommissionem cum ejus filii, & descendebus, quibus defectis ad ulteriores substitutionum gradus processit favore aliorum generum, seu Ecclesiarum; Filii verò habebant cum patre credita, puta (ut frequentius) dotium matrum, absorbentia notabilem partem bonorum consistentium in casibus, vel casualibus, atento valore illorum temporum, atque non cogitando ad hujusmodi formalitates, & requisita pro adjudicatione certarum rerum jure domini, dum antiquiori tempore istæ materiæ non erant ita distinctæ, & explanatæ, cum antiqua bonitate crediderunt pro creditis propriis absorbere totum, vel in parte; Cùmque casus dederit, ut intra sæculi spatium, multoque magis si

tempus esset antiquius circa excidium Urbis valor bonorum jurisdictionalium, & casualium maxime excreverit, etiam in quadruplo, & ultra, imò in aliquibus respectivè bonis, etiam in decuplo, hinc proinde durum, ac humano sensui contrarium videtur, ut factu casu fideicommissi, liceat ulterioribus vocatis, juxta sententiam dictarum auctoritatum, & decisionum, ac frequentem praxim, vendicare ipsa bona solvendo credita, sive illa excomputando in aliquibus alienationibus in soluta ratione quantitativè, quoniam tanti tunc valebant, ac operabantur mille, quanti nunc operantur quatuor, vel respectivè decem mille, ut docent chronica; Ideoque ubi non resistunt diversæ voluntatis argumenta, ut supra, tunc admittenda videtur dicta imaginaria solutio, seu præsumpta appropriatio bonorum proportionabiliter, ac discretè, atento eo valore; Et quavis ea reputetur sufficiens ad effectum fructuum, non autem domini irtractabilis, ut supra, utpotè non facta servatis iis, quæ de jure servanda sunt; At tamen videtur, quod ista præsumptio sufficiat ad inducendum bonæ fidei titulum putati vni, ut propterea ille junctus cum quadragenariis sanet hunc defectum, atque inducat sufficientem præscriptionem, juxta facti qualitates, ac singularium casuum particularibus circumstantiis, ex quibus, prudenti, ac discreto arbitrio, ista materia regulanda videtur, non autem cum confictis ineptis formalitatibus, seu propositionibus generalibus, non distinguendo casum à casu.

Eadem præsumptio, etiam ad effectum domini, ac dismembrationis ab hereditate, suffragari posse videtur tertio, qui alienatio aliorum bonorum facta sit per hæredem gravatum hereditatis creditorem jure occultæ electionis in istam accidentalem detractionem, eodem modo, & ex eadem æquitate, quam receptam habemus in detractionibus legalibus, ad terminos texti in l. Marcellus, ff. ad Trebellian. de quibus plenè Adden. ad Gregor. decis. 580. & pluries in sua materia sub d. tit. de legit. & detrat.

Dari solet in hoc proposito imaginariæ solutionis distinctio inter debita præexistentia de tempore delatæ, vel agnæ hereditatis, & illa, quæ obvenit post illius additionem; Verum quidquid fit de hujusmodi subtilitatibus, ad effectus, de quibus præsertim, disc. 40. sub tit. de cred. ad istum tamen effectum videtur frigida, & inanis distinctio, quoniam, Aut agitur ad effectum, acquisitionis domini certæ rei, & tunc idem est, ac creditum competat antea, vel postea, nisi dicta forma servetur; Aut ad alium effectum inducendi bonam fidem pro exculatione à restitutione, vel compensatione fructuum, & tunc non videtur que differentia ratio suppetat; ideoque merito apud Menoch. d. consil. 283. cum ibi allegatis, ista distinctio negligitur, cum eadem in utraque debiti specie ratio esse videatur.

ADNOTAT. AD DISC. XXVIII.

Vide notata ad disc. 40. de Credito. VELITERNA PECUNIARIA PRO STEPHANO COLUTIO CUM ARCHANGELO, & aliis DE GEORGIIS.

Discursus pro veritate.

An aditio hereditatis delatæ filiis, facta per patrem tanquam legitimum administratorem sine beneficio inventarii, ipsos filios afficiat, necne; Et quando ejusdem delatæ aditionis ratificatio ex actibus hereditariis per eos factis resulet, Et quatenus filii aditionem non approbent, an illa afficiat ipsam patrem in bonis propriis.

SUMMARIUM.

- 1 Falsi series.
2 Filii facti majores possunt nolle ratificare aditionem factam ab eorum patre.
3 De potestate patris in administratione bonorum filii.
4 Remissio solemnitatum non causat remissionem causæ.
5 De aditione ob retentionem dotium, ad quos effectus resulet.
6 Ad effectum ratificationis actus nulli, vel prejudicialis, requiritur certæ scientiæ facti, & juris.
7 Actus voluntarij non possunt operari ultra voluntatem.

- 3 De restitutione in integrum adversus aditionem.
9 Pater, qui adis nomine filiorum, non rati habentium, remanet ipse hæres.
10 De eodem, & an id procedat in præjudicium aliorum proximorum.

D I S C. XXIX.

Defuncto Tito Livio de Martellis, cujus intestata successio, in toto, vel in parte delata fuit Archangelo, & aliis, ex filia, vel sorore nepotibus, in infantili, vel pupillari ætate existentibus; Benignus eorum pater, tanquam legitimus administrator, hereditatem de facto agnoscendo, aliquas alienationes bonorum hereditarium, aliosque hæreditarios actus gessit, tanquam pater, & legitimus administrator ejus filiorum, eos enunciando hæres cum beneficio legis, & inventarii; Cum autem post aliquem notabilem temporis decursum, Stephanus, ex causa passæ evictionis, seu alias, effectus esset creditor hereditatis dicti Titi Livii, judicium insumit contra præfato de Georgiis etiam in persona, & bonis propriis eorum Ordinarium Velterno, à quo prodit eorum conventorum sententia absolutoria, à qua commissæ appellatione, in hoc statu, per actorem pro veritate consultus fuit, an, & quale jus foreverit, ad effectum delibrandi, an causam prosequi deberet, & quomodo.

Respondendo quod respectu jam intentatæ actionis in persona, & bonis propriis dictorum filiorum ob aditionem, quam eorum nomine pater fecerat, opus videbatur desperatum, quodque propterea à prosecutione abstinentium esset, quoniam textus in l. fin. §. ubi autem puerilis ætas, C. de bon. que liber. literaliter disponit, vel præsupponit, ut filii effecti majores possint nolle habere ratum factum patris circa hereditatis aditionem per factam.

Clarius verò, ubi talis aditio, inconfulto, ac præter communem usum facta esset abique beneficio inventarii, eum tunc casus videatur indubitatus; Quamvis etenim patri legitimo administratori filiorum quedam major potestas à lege concedatur, quam tutori, vel curatori, ut non indigeat decreto Judicis, aliique solemnitatibus, neque subiaceat rigoribus, quibus tutor, vel curator subiacet circa diligentem confessionem libri, aliaque hujusmodi, non tamen ei enervata licentia tribuitur, ita inconsideratè, vel sine justa causa filios præjudicandi, quoniam semper justa causa necessaria est, ex generali deductis per Castill. de usufruct. c. 3. n. 69. Rota decis. 416. n. 70. cum seqq. part. 9. rec. & in aliis, ac advertitur sub tit. de alienat. & contratt. prohib. disc. 27. Et conferunt que eod. tit. de alien. & contratt. disc. 1. & in aliis pluries habentur de solemnitatibus nunquam supplementibus defectum causæ, ideoque ex solemnitatum remissione, non potest inferri ad remissionem causæ.

Et quavis per Scribentes pro actore in priori instantia, nimium infisteretur in eo, quod lex permittit in patre aditionem hereditatis delatæ filiis, etiam tacite, & per actus facti, per retentionem scilicet dotium matrum, ex deductis decis. 329. part. 10. recens. & in aliis; hoc tit. & sub altero de credito, ac alibi; Dicebam tamen id rectè procedere ad effectus favorabiles eidem filiis, vel habentibus causam ab eis, quibus æquitas assistat, ad effectus scilicet transmissionis, vel similes, puta favore creditorum ex pluries infirmata d. tit. de credito, non autem ad effectum præjudicalem, ut filii facti majores afficiantur ab hujusmodi aditione inconfulto facta, per quam in persona, & bonis propriis obligati remaneant.

Instabat etiam per dictos Scribentes in ratificatione dictæ aditionis deducta ex pluribus actibus gessit ab eisdem filiis factis majoribus; Verum pariter id neque sufficere dixi; Tum ex recepta, nimirumque frequenti conclusione pluries infirmata d. tit. de alienat. & contratt. prohib. quod ad effectum inducendi præjudicalem ratificationem actus nulliter gessi, desideratur scientia certa, & positiva nullitatis, iam in facto, quam in jure, cum animus trahi non possit ad ignorata; Tum etiam, & clarius quia in alienationibus, aliique actibus gessit per dictum patrem, enunciante filii hæres cum beneficio legis, & inventarii, ideoque ipsi id iuste opinantes continuaverunt gerere eisdem actus hereditarios cum hoc præsupposito, quod aditio bene facta esset cum dicto beneficio, ac propterea intrat receptum juris principium, quod actus gessi cum falso præsupposito non obligant, neque præjudicant ex defectu voluntatis, cum actus voluntati non possint plus obligare, quam ipsa voluntas sit.

Et in eodem eventum, istud præsuppositum, seu juxta

opinatio, quod pater servatis servandis hunc aditionis actum fecisset, sufficientem produceret causam restitutionis in integrum, quæ majoribus etiam hereditatem inconfulto ad euntibus conceditur adversus aditionem hereditatis, ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, &c. juxta magistralem decis. 82. part. 9. recens. in Rota, & Curia receptis, ac sæpius canonizatum, in qua plene præsertim auctoritate, ac rationes id comprobantes; Multo igitur magis, ubi aditio facta non est ab eo, qui restitutionem petat, sed ab ejus patre, vel altero administratore.

Dixi autem, ut potius actiones dirigenda essent contra hereditatem, ac bona prædicti patris, & consequenter contra eosdem, quatenus paternæ hereditati se immiscuerunt per claram dispositionem textus in d. l. fin. §. ubi autem puerilis ætas, C. de bonis qualiberis, ubi literaliter deciditur, quod si filii facti adulti, seu majores aditionem à patre factam, nolint habere ratam, ipse pater remaneat hæres, ac propterea de proprio obligatus ad onera hereditaria, si inventarium non confecerit, ut præsertim advertit Mantica de inventar. cap. 6. n. 42. qui alios refert; Idem summam rationem habere videtur, quoniam alias nimium lata via fraudibus aperiri posset in supplantationem creditorum, ac legatariorum, si neque filii, neque ipse pater ex isto actu obligati, vel præjudicati remaneant.

Cogitabam istius Responsi occasione ad punctum, (quem adhuc occasio non dedit formiter disputare) an filii effecti majoribus non habentibus ratum factum patris circa aditionem hereditatis, ista deferatur potius alii gradu proximioribus, quibus deseri debuisset ab initio, quatenus dicti filii non extitissent in resum natura, vel extantes declarassent velle abstinere, dum pater ex persona propria est à uccessione extraneus; Sed quoniam textus prædictus ita clarè decidit, cogitabam quod indefinitè ejus dispositio attendenda sit, quali quod actionis actus, perfectus, & consummatus remaneat in persona filiorum, quibus successio delata est, ad commodum tamen, & incommodum patris tanquam emptoris, vel cessionarii hereditatis, juxta terminos, de quibus res. tit. Digestorum, & Cod. de heredit. vel action. vendit. tanquam ex implicita cessione, quam lex patri faciat; Ita etiam suadente regula secundum naturam, &c.

Sive quod cum successione, quæ filios familias deseruntur, lex in parte deferat etiam patri quoad usum fructuum, ita intrent ea, quæ habemus de jure accrescendi, vel non decrescendi ad favorem instituti in usufructu desiciente, vel non adente instituto in proprietate, ut ipse remaneat hæres in totum, ac pleno jure; In ista verò causa potè datum responsum, suppositum fuit, quod difficultas cessaret ex facto, ob aditionem expressam à prædictis factam.

ADNOT. AD DISC. XXIX.

Ex quibus aditio hereditatis inducatur, habetur actum supra ad disc. 11. cum seqq.

BENEVENTANA SUCCESSIONIS PRO DOMINICO, ET ALIIS DE MORRA, CUM GOFFREDO ETIAM DE MORRA.

Casus disputatus in Rota, resolutus ut infra, postea concordatus.

An divisio facta de bonis alienis, substineatur, si postea dividendes efficiantur hæreses domini eorumdem bonorum; Et de pluribus ad materiam divisionis inter hæreses, quomodo faciendæ sit, & quatenus erronea, seu lapsiva detegatur, an rescindatur in totum, vel intrare debeat suppletio; & quomodo.

SUMMARIUM.

- 1 Falsi series.
2 Resoluciones cause.
3 Ad regulandam justitiam, vel injustitiam actus, attenditur tempus, quo est initus.
4 Post factam divisionem non potest unus ob deteriorationem regredi ad portionem alterius.
5 Divisio facta per non dominos de re aliena, quando non valeat.
6 Substinetur inter ipsos dividendes si desinde efficiantur domini.

- 7 Diviso dicitur reciproca alienatio.
- 8 Observantia confirmat divisionem, alias invalidum, & ratificationem inducit.
- 9 De alio casu controverso.
- 10 Erronea divisio est revocanda, vel reducenda ad equalitatem.
- 11 An rescindatur in totum, vel solum fiat suppletio inaequalitatis.
- 12 Quomodo dista suppletio praticanda sit.
- 13 De modo faciendi divisionem.
- 14 De alio casu controverso.
- 15 Alienans rem communem tenetur participare partem pretii socio.
- 16 Si socius emit rem ad commune commodum, petit a socio partem pretii erogati, ubi non conficit, quod illud esse commune.

D I S C. XXX.

Pro communi possidentibus Goffredo seniore, & Vincentio ex Bartholomaeo fratre praedefuncto nepote, bona paterna, & aliorum Majorum, etiam illa Juliae matris, & avae respectivè quamvis adhuc viventis, dum ea vidua in domo vivente juxta solium, filii eius bona de facto tanquam domini detinebant: Ad divisionem inter eos devenitum est, in qua omnia bona Juliae, vel pro majori parte obvenierunt in dictam Vincentium; Cumque Julia decedens in testamento, instituit eisdem Goffredo, & Vincentio, aliique filiis, quoddam fideicommissum ordinasset; Hinc istius vigore Goffredo junior dicti senioris ex filios nepos, pro eius portione immisitius iudicium instituit ad bona testameticis per Dominicum, & fratres dicti Vincentii filios possessa; Et introducta causa in Ror. coram Bichio sub die 17. Martii 1654. Eius favore prodiit resolutio super fideicommissi purificatione, de qua solutio actum fuit, reservato videlicet de bonorum identitate, super qua assumpta disputatione sub die 5. Junii 1655. pariter favore actoris resolutum fuit, quod scilicet bona possessa per reos conventos, ad Juliae testameticis hereditatem spectarent; Concessaque nova audientia, & reposita causa, dilata fuit resolutio, neque ad ulteriorem disputationem devenitum est, quoniam concordia terminavit istam, ac alias controversias enunciatis sub tit. de success. & sub altero de creditis, ac libis Dicteque resolutionis habentur impressae inter decisiones Bichii 593. & 649. Prodiit autem istae resolutiones, praeter necessitatem, ac extra punctum controversiae, qui remansit indecisus, quoniam neque fideicommissum, neque bonorum identitas, quoniam iam conventorum controversiebantur, sed punctus erat super observantia divisionis, cui actor stare volebat, eo quia casus tribuerat, ut ista bona Juliae, obventa in portionem reorum conventorum, seu eorum patris, notabiliter meliorata essent, & e converso obventa in portione actoris, deteriorata; Id autem, postea divisionis validitate, in nulla consideratione habendum erat, cum huiusmodi eventus, qui postea sequuntur, five boni, five mali dicantur, & consequenter de jure indubitatum est, ut antiquus condonatus, de iis, quo post divisionem evenerunt, participes esse non debeat, cum in omnibus humanis actibus, ad eorum iustitiam regulandam, attendendum veniat tempus quo iniit sunt, non quid postea contingat, ut generaliter in omni fere materia advertitur, & praesertim sub tit. de alienat. & contract. disc. 1. cum seq. ubi de alienationibus bonorum Ecclesiae, aliorumque privilegiatorum; Ideoque Scribens pro reos conventos (etiam cum sensu veritatis) dicebam, quod ita actoris praetentio minus fundata videbatur, quoniam iuris regula est, ut unus ex dividendis habetur plene firmatum per Rotam dec. 600. part. 5. recent. & in aliis pluribus, atque firmatur pro absoluto in Reatina fideicommissi, de qua sub tit. de fideicommiss. disc. 17. Ideoque non negabam, quod error deberet retractari; Punctus autem erat, an retractanda esset divisio in totum, adeo ut ex integro faciendi veniret, ut altera pars pretendebat, vel potius deberet intrare suppletio, seu reductio ad equalitatem.

Et in hoc dicebam, quod quando in divisione universi plurium bonorum, seu patrimoniorum, appositum esset aliquod patrimonium, quod totum consideratum tanquam universitas, spectaret ad unum, & non ad alterum ex dividendis; Puta quia essent duo patrimonium, unum liberum, & alterum fideicommissarium; Sive unum feudale, & alterum allodiale, istud verò secundum differens, ad unum tantum spectaret, adeo ut alter, nullam in eo participacionem haberet; Et tunc admittebam, quod non intrabant termi-

quo, juxta confectum naturae ordinem, dividentes proferant, nullam recipit alterationem, quoniam tunc dicebam intrare conclusionem, quam habemus in materia venditionis, vel donationis, five alterius alienationis, quod ubi fiat per non dominum, per dominum supervenientiam confirmatur, ad text. in l. si quis alienam; ff. de act. emp. & in l. cum vir. ff. de nup. Fab. de Anna conf. 39. num. 66. Vilcont. in conclus. verb. venditio rei alienae, circa finem, Gamb. dec. 67. numer. 2.

Isti autem termini, divisionis quoque recte congruere videntur, quoniam aliud non est divisio, nisi reciproca alienatio, seu venditio tanquam species permutationis, ex deductis per Peregr. de fideicommiss. art. 52. numer. 53. & adductis per Peregr. in diversis materiis, praesertim sub tit. de vendit. pluribus in diversis materiis, praesertim sub tit. de fideicommiss. disc. 175. & in aliis; Nullaque congrua differentia dignosci videtur inter unam speciem alienationis, & alteram.

Quinimo in hac facti specie advertebam, ut id facilius, magisque de plano recipiendum esset ob exuberantem bonam fidem hinc inde, quod cum testatrix in filiorum domo viveret, atque alimentis contenta, pateretur, ut filii, (juxta stylium) tanquam ex natura ordine futuri domini, & successores ea possiderent, ac administrarent, fructusque perciperent, ita iidem, quamvis in puncto juris non domini, de facto autem tales, de jure quoque se sperantes, bona fide, eadem bona, cum aliis proptis dividuntur, et consequenter planum videbatur, ut intraret supra insinuata conclusio super divisione regularitate, sive intrantem laudatorem, in casu quo quemadmodum ista bona meliorata fuerunt, deteriorata essent; Neque in contrarium deducebatur aliquod motivum, quod stringeret, cum solum insisteretur in vagis generalitatibus; Possibile autem ob subsequatam divisionis longevam observantiam etiam post factum casum dicte successioni, per Bald. conf. 283. lib. 2. Sim. de Prae. conf. 60. p. 38. Cravett. conf. 19. num. 4. Rot. apud Bich. dec. 6.

In proposito autem divisionis inter coheredes, Pluries de illarum retractatione, vel in aequalitate disputare occasio dedit, praesertim verò in una Afien. divisionis pro Jacobellis, quod facta aequali divisione tanquam de bonis pariter, et utraque partem aequaliter pertinentibus; Cum deinde unum dividendum obtinisset declarari fideicommissarium successorem in aliquibus ex eis, ob defectum portione fratris defuncti abique prole, ipsi soli, non tantum nepotibus ex fratre (cum quibus aequaliter divisio nem fecerat) debuit esse iuxta casum disputatum sub tit. de nem fecerat. 21. Hinc proinde, ita detecta divisione et ratione, exorta est questio, an illa in totum retractanda essent, etiam respectu aliorum bonorum, quod non dubitabatur esse communia, atque aequaliter ad dividendos pertinere; Vel quid potius agendum esset.

Respondi, quod bene fundata esset alterius Partis intentio, nec divisioni aequaliter factae, cum dicto falso praesupposito aequali pertinentiae, stare teneretur; Ut ultra generalem veram, ac receptam propositionem, frequenter in omni fere materia insinuata, ut actus gesti cum falso praesupposito corrumpant, ac pro infectis habendi sint, praesertim in materia transactionis habetur sub tit. de alienat. & contract. ac alibi.

In his specialibus terminis divisionis aequaliter factae inter patrum, & nepotes de hereditate, quam solus computum est (cessante beneficio representationis) ad solum patrum spectare, five inter consobinos dividentes in dupes, eum tamen divisio in capita faciendae esset, cum similibus habetur plene firmatum per Rotam dec. 600. part. 5. recent. & in aliis pluribus, atque firmatur pro absoluto in Reatina fideicommissi, de qua sub tit. de fideicommiss. disc. 17. Ideoque non negabam, quod error deberet retractari; Punctus autem erat, an retractanda esset divisio in totum, adeo ut ex integro faciendi veniret, ut altera pars pretendebat, vel potius deberet intrare suppletio, seu reductio ad equalitatem.

Et in hoc dicebam, quod quando in divisione universi plurium bonorum, seu patrimoniorum, appositum esset aliquod patrimonium, quod totum consideratum tanquam universitas, spectaret ad unum, & non ad alterum ex dividendis; Puta quia essent duo patrimonium, unum liberum, & alterum fideicommissarium; Sive unum feudale, & alterum allodiale, istud verò secundum differens, ad unum tantum spectaret, adeo ut alter, nullam in eo participacionem haberet; Et tunc admittebam, quod non intrabant termi-

termini suppletionis, quoniam oportet totum patrimonium separare, ita constituendo duas universitates omnino diversas; Secus autem, ubi in utroque patrimonio, etiam fideicommissario, (ut in presenti) alter dividens portionem quoque haberet, licet non aequaliter, sed inaequaliter, eo quia altera defecta portio, uni, & non alteri debita esset, quoniam veritas videlicet dicebam, in isto casu, cum resisteret solium quaedam lesio, five inaequalitas, cessante idolo, intraret actio ad supplementum, five ad equalitatem, juxta generales terminos, quos in sua materia sub tit. de emp. & vendit. habemus super lesione, vel super actione quanti minoris, &c. Et in his terminis Gozzad. conf. 44. n. 15. bene Villalob. commun. opin. verbo divisio num. 87. Cyriac. contr. 314. num. 5. Atque videtur in puncto juris nihilum probabile, cum nulla suppetat congrua ratio, ob quem actus bona fides, ac sub iusta credulitate initus, in totum rescindi debeat.

Quatenus verò pertinet ad modum faciendi hanc suppletionem, seu reducti ad equalitatem; Dicebam, quod aut bona sunt ita distincta, quod in eisdem, absque singulorum corporum scissura, vel aliorum bonorum incommo- do, ac praesudicio, adequatio fieri poterat, & tunc de plano res dividenda veniebant; Aut verò non erant ita distincta, & tunc ex veriori sententia locus erat Judicis arbitrio pro faciendi adequatione juxta qualitatem bonorum, ita & alter, quod utriusque Partis equum consilium remaneret, etiam admittendo aliquam resumptionem, seu suppletionem in pecunia, seu mobilibus ex his, quae ceteris relictis habentur apud Fontanell. de pact. class. 4. gloss. 9. par. 2. n. 75. cum seq. Capyc. Litr. dec. 28. num. 8. & 11. cum seq.

Quamvis enim in hac materia divisionis, super modo illam facienda, nostri majores de more nimium variaverint, magisque opinionum diversitas habebatur, ut patet ex deductis apud Capyc. Litr. dec. 28. ubi elaboratè fere omnes colligit diversae opiniones, quae super habentur; Aliis volentibus, ut major dividat, & minor eligat; Aliis autem, ut fieri debeat per fortes; Ac aliis, ut fieri debeat per partium, cum similibus ibi recitatis; Veritas tamen semper credidi istam quoque esse de quaestione potius facti, quam juris, certam, ac determinatam regulam generalem nec recipiendibus, sed pro facti qualitate, & circumstantiis decidendis, attento potissime morte regionis, istoque cessante, attendi debet qualitas personarum, ac bonorum respectivè prudenti arbitrio, quoniam si (e.g.) adfuit bona adiacentia, seu alia congrua aliis bonis consorsis, tunc rationabile est, ut huic illa adjudicentur ex regula, ut quod uni non nocet, & alteri prodest, &c. Sive etiam, ut frequenter contingit, quando bona hereditaria sint in pluribus Provinciis, vel locis, ut cuilibet respectivè assignari debeant ea, quae magis congruant; Possibile verò, ubi unum ob stare possit incapacitas, ut frequenter contingit in locis, ubi vigent Statuta inhabilitatis forenses, ex deductis per Capyc. & Aden. dec. 42. Cyriac. contr. 36. num. 9. & contr. 117. num. 7. Michal. de frat. par. 3. cap. 38. num. 25.

Et in una Spoletana fideicommissi pro Antonio Tigino, cum Pertusio, disputata coram A. C. Cum istis quaedam hereditatem pro communi possidentibus, Pertusius praedium commune alienasset, Tiginus verò quaedam domum communi nomine emisset, atque occasione divisionis, controversae extortè esset, de duobus praediis agebatur; Primo scilicet, ut Pertusius, qui alienationem praedii fecerat, Tigino partem pretii refundere teneretur; Et secundo, ut Tiginus, qui emptiohem fecerat domus, habere deberet ad Pertusio resolucionem partis pretii erogati; Et in utroque pro Tigino respondendum esse dicebam.

Quatenus enim pertinet ad primum, textus est literalis in l. nemo ex sociis, ff. pro socio, quod si socius rem communem alienavit, tenetur pretium, quod recepit consocio communicare.

Et quoad alterum dicebam, quod casus expressè decidit per Bart. in l. 2. n. 2. Cod. pro socio, cujus haec sunt verba praecisa: *Secundo est multum notandum, quod licet unus ex fratribus emat pro se fundum, & pro fratre suo, tunc si in instrumento continetur pretium, quod dicitur venditio, non in se habuisse, & recepisse a dicto tali emente nomine suo, & pecunia fratris sui, nec dicitur de eius propria, vel communi pecunia, quia tunc in dubio intelligitur de pecunia propria solvens, ita quod ab alio fratre potest repetere partem pecuniae, quia valebit tibi ad male aureos, & Bartolum sequuntur Alex. Abb. & ceteri de nulli per Rolan. conf. 4. num. 2. & 6. lib. 2. Mant. de tacit. lib. 6. tit. 16. num. 18. Michal. de fra-*

trib. p. 2. c. 9. n. 13. cum seq. ubi expressè reprobanur Natr. & Mascard. qui contrarium dixerunt; Et quidem Bart. sententia, clarum pro se habere videtur decisionem text. in ead. l. 2. C. pro soc. ubi ad solam affectu ementis, atque dicentis, totum pretium de suo solvissit, Imperator decidit, pretium a loco refundendam esse.

ANNOT. AD DISC. XXX.

Ad materiam divisionis videnda sumtea, quae habentur in hoc tit. disc. 25. in quo agitur, an unus ex hereditibus circa modum dividendi teneatur acquiescere majori parti coheredum; Ac etiam sub tit. de testam. disc. 83. ubi an valeat praecipuum de non dividendo, de quo etiam agitur in eod. tit. de testam. disc. 83.

LUCANA COLLATIONIS PRO MARIA MAGDALENA C U M

MARIA FELICE DE GAMBORGIS, Responsum pro veritate.

De collatione inter coheredes faciendae de iis, quae citra titulum hereditarium a defuncto in eos obvenierunt, & consequenter de imputatione in propriam portionem, an & quando intrat; Et in specie quid de dote, vel dotis augmento.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Referuntur agentes de materia collationis, vel imputationis.
- 3 Quod ista sit quaestio voluntatis, & quomodo decidenda.
- 4 Ad quid profunt regule generales, vel doctrine in hac materia.
- 5 De contributo plurium heredum ad onera, & legata.
- 6 De contributo ad debita inter heredem feudalem, & allodiale.
- 7 De dote filiae conferuntur.
- 8 Habens pro se regulam, habet intentionem fundatam, & limitatio non praesumitur.
- 9 Habens probationem iam factam, vel intentionem fundatam sufficit ostendere probationem contrariam.
- 10 Collatio debet intrare ad equalitatem.
- 11 Quod contrarium isto casu dicendum sit, quia augmentum factum est in gratiam viri.
- 12 Quod datur ad compensandam inaequalitatem, dicitur ex causa onerosa.
- 13 In specie, ut datum pro compensatione non conferatur.
- 14 Mulier in dote sovet causam lucrativam.
- 15 De distinctione plurium personarum formalium in una materiali.
- 16 An imputationem tollat onus fideicommissi, vel aliud simile.
- 17 De equivoco, seu errore non distinguendi casus, vel eorum circumstantias.
- 18 De alio casu, & quod non intrat collatio in eo, qui non curat hereditatem, &c.

D I S C. XXXI.

Habens Achilles dives civis, duas filias, unam earum natam majorem Mariam Felicem nuncupatam, collocavit in matrimonium cum Ludovico, medicinae proficore, ejusdem civici ordinis, cum dote scutorum auri 5000. ultra aconicum scut. 500. Deinde verò, Mariam Magdalenam alteram filiam natam minore, adfuit in nubem, sponsam destinavit Thomae ejusdem professionis medicinae, de familia tamen, quae inter nobiles in ea Civitate adscripta est; Cumque ob hanc ordinis diversitatem, iste secutus vir, cum equali dote data prima, matrimonium contrahere nollet; E converso autem pater, ex prudentialibus motibus, abhorreret hanc inaequalitatem patefacere; Hinc proinde in publicis tabulis dotabilibus, eadem adamum dos constituta fuit, quae priori filiae tradita erat; Per apocham verò separatam, a fiduciario conservandam, promissit augmentum aliorum scutorum mille; Decedens autem, antequam dictum matrimonium contraheret, in ejus testamento, facta expressione enixe voluntatis servandi inter filias omnimodam equalitatem, ob aequalem dilectionem, mandavit, ut ex ejus bonis, ante omnia detrahi deberet

heret pro secunda filia, dos in eadem summa, in qua priori data fuerat, deindeque solvi deberent, primo omnia debita etiam dotata, & secundo legata, id autem, quod superest in hereditate, aequaliter dividi deberet inter dictas filias, quas æquis portionibus instituit, innupte substituendo nuptam, quatenus in eo statu decederet, atque substitutam gravando tali casu quibuscumque legatis piis in summa scutorum mille; Cùmque legata morte testatoris, dictoque secundo matrimonio effectum, inter præfatas sorores ageretur de hereditatis divisione, orta est collationis, ac respectivè imputationis questio; Non quidem circa legatum dotis ad favorem secundæ filie factum in eadem summa, in qua prima data fuerat, cum istius respectu nullus esset collationis effectus; Sed in dicto augmento scutorum mille, cuius nulla mentio in testamento facta est; Quare desuper ex parte Mariæ Magdalensæ secundæ filie collationem negantis, pro veritate consultus.

Respondi, quod licet DD. in hac materia, cum consueta opinionum varietate, solitique distinctionibus, ac ponderationibus, sive frigiditatibus, in his præsertim terminis dotis, quæ per parentem filie data, vel constituta sit, nihil se involvere videantur, in eo præsertim, an agatur de causa necessaria, vel voluntaria, que etiam respectu filie per patrem de necessitate dotandæ, rectè verificatur in eo, quod congruam, seu paraviam excedit; Sive (magis frigidè) circa illam implicitam donationem, quæ nunquam in mente habita, deduci solet ex forma stipulationis, vel ex verbis, & clausulis instrumenti dotalis, quæ verè sunt Notarii potius, non autem partium, ex iis, de quibus antiquioribus plene cumulat, apud moderniores frequentè actum habetur, & præsertim apud Surd. *conf. 143. Giovagn. conf. 83. lib. 1. Thom. dec. 50. Michalor. de frat. par. 1. cap. 12. & seg. atque ad nimum fatietatem, tanquam per speciem formali tractationis materiam, cum consueto evagatorio stylo, Redens. *conf. 75. Et in terminis donationis factæ filio contemplatione matrimonii, Rota in Auximana donationis 28. Junii 1658. & 18. Junii 1668. coram Bevilacqua, quam prior est impressa par. 18. recent. dec. 389. & habetur sub tit. de dote, *disc. 154.***

Attamen dicebam verius esse, ut ista sit questio nudi facti potius, quam juris, utpote voluntatis, quoties ista non explicata, ambigua remaneat, ideoque prioris erroneum est; ejus decisionem querere ex propositionibus generalibus, sive ex autoritatibus, que occasione consulendi, vel decidendi, certos casus diversos percitant, quoniam in singulis decisio pendet ex facti qualitate, ac particularibus conjecturis, vel circumstantiis, super quibus neque certa, & determinata regula statui potest, quoniam juxta generalem hujusmodi voluntatis questionum naturam pluries in omni materia infirmatur, & præsertim in his terminis imputationis *sub tit. de legit. & de rat. disc. 24. Sapè contingit, ut in uno casu aliquæ conjecturæ affirmativam, vel respectivè negativam collationis, vel imputationis faciant operationem, que eisdem, ac aliis longè majoribus, in altero casu denegentur, quia sicinius, vel respectivè alterius qualitas exigat.*

Regula autem generalis, vel aliarum consimilium questionum decisiones, congrue quidem sunt, earumque notitia, vel consideratio, nedum opportuna, sed etiam necessaria est, ad effectum bonè, ac legaliter regulandi arbitrium, cui ambiguitas, seu conjecturata voluntatis materia commissa est, non autem, ut decisio in uno casu edita, vel propositionis illius occasione firmata, cuiusque alteri, juxta consuetam pragmaticorum ineptiam, applicari debeant, ut in proposito imputationis in legitimam advertitur *d. disc. 24. de legit. & de rat. & habetur etiam in hujusmodi questionibus inter cohæredes *sub tit. de legat. in proposito contrahenti, quando hereditas legatis, ac oneribus idonea non est; Sive circa illud contributum, quod intrat ad debita, & onera hereditaria non solum inter cohæredes ejusdem hereditatis, sed etiam inter eos, qui ejusdem defuncti sint heredes diversi in solidum, pro diversitate patrimoniorum; Ut attentis terminis juris communis civilis habemus in milite, in quo datur duplex distinctum patrimonium militare, & paganicum, ideoque duplex diversus hæres in solidum, quod in pagano denegatur.**

Ac etiam à simili habemus in feudatariis, qui milites dicuntur, ideoque duplex diversum habent patrimonium, feudale scilicet, quod jure militaribus habetur, & allodiale, quod paganicum naturam habet, quoniam licet, ubi agatur de debitis indifferenteribus, que præcisè in unius patrimonii causam contracta sint, inter æquale contributum propor-

tionabiliter, ac pro viribus, sive ut vulgò dicitur, per æs, & libram, quamvis magis bona unius, quam alterius patrimonii, pro illo obligata fuerint; Attamen id cessat ex diversa defuncti voluntate, quamvis tacita, seu præsumpta ex conjecturis deducta, ex iis, que habentur in sua materia *sub tit. de feud. disc. 27. & seg. cum similibus.*

Applicando autem ad rem; Dicebam, quod certa est juris regula pro collatione, ubi præsertim agatur de dote, cuius debitum in parte erga filiam, quamvis divitem, ac aliunde provisam ex quadam juris improbabilitate intelligitur, reputatur verius ex eisdem juris improbabilitate quotidiano, que tanquam necessarium juxta ea, de quibus apud allegatos, que tanquam notoria præsupponenda sunt, & consequenter, ubi ex parte illius, qui fundata est intentio illius, qui eam fieri debere asserat, tunc vulgaris axiomate quotidiano, de quo Barbolæus. 198. Mantu. *dec. 251. num. 4. & passim, ut habens pro te regulam juris, habet limitationem, eam concludentem probet, cum legitimo in dubio præsumenda non sit.*

Fortius verò, pro regula judicandum venit, ubi eidem voluntatis argumenta, vel conjecturæ assistant, quamvis istæ non sint præponderantes, quoniam in parte cæteris præsertim *sub tit. de fideicom. ex propositione, de qua cæteris præsertim apud Surd. *conf. 505. n. 6. Rota apud Merlin. dec. 597. nu. 33. repetita, dec. 229. par. 6. rec. & dec. 158. & dec. 270. utrobique n. 3. p. 10. Habent suam intentionem jam fundatam, sufficit cum ejus probatioibus, quamvis imperfectis, & inæquale, obfuscare, atque dubiam reddere contrariam probationem allegantis limitationem ideoque contrariis, & argumentis hinc inde colluctantibus invicem de destruentibus, vel debilitantibus, atque ita impedita contraria perfecta probatione, exinde resultat, ut fundata remaneat intentio habitus pro te regulam, vel aliam jam perfectam probationem, ut etiam advertitur occasione agendi de dote simulata *sub tit. de dote, disc. 24. & alibi.***

Cum igitur in hac facti specie collationis, non solum afflueret juris regula, sed potius assisterent etiam majora argumenta, ea præsertim, que resistebant à nimum enixè declarata voluntate servandi inter filias dilectionis, ac iniqua, quædamque separationem dotis secundæ filie innuptæ, illam expressit in eadem summa, que priori constituta fuerat; Hinc proinde, quando inter ipsas sorores, & cohæredes questio tantum esset, tunc pro collatione sine dubio responderi debuisset, dum è converso ponderabantur quedam argumenta levia, & æquivoca, non apta præponderare præfatis in contrarium urgentibus; Multo verò magis, dum ista argumenta duplicem operationem facere debent; Ideo que longè efficaciora desideranda sunt; Primum scilicet destruendi regulam juris; Et secundum destruendi argumenta, que eidem regulæ assunt, ut dicto *sub tit. de fideicom. pluries advertitur.*

His tamen non obstantibus pro collationis, ac respectivè imputationis exclusione, respondendum censui, quodque istud argumentum dotale, juxta testatoris præceptum inter debita detrahi deberet, æqualis autem divisio inter sorores, & cohæredes facienda esset de eo, quod in hereditate remaneret.

Motus ad ista sententiæ ex eo, quod istud augmentum factum non esset principaliter in gratiam secundæ filie, ut ejus meliorem faceret conditionem, atque priori eam inæqualem redderet, adeo ipsa cum sorore contendere de majori lucro, & cum quo præsupposito intrat ista collationis questio, sed principaliter, ac directè, promissum fuerat viro, ita affecto ad istud alias inæquale matrimonium, ob inæqualem resultantem à diversitate ordinis, dum tam pater sponsæ, quam ipsa, ac etiam prioris filie vir, erant de ordine civium, seu popularium, iste autem de ordine nobilitatis, quod ubique locorum, etiam in subditis Civitatibus ad plures effectus est nimium considerabile, multo verò magis in Republica, in cuius regimine ordo nobilitatis longè majores habet partes.

Hinc etenim resultat, ut istud augmentum redeat debitu onerosum, & respectivè contractum cum viro, per implicitum contractum emptiōnis, & venditionis, vel compensationis inæqualitatis, cuius est pretium, ex iis que in casu opposito mulieris nubentis viro inæquali, ad materiam textus in *l. famine, C. de secund. nupt. vel ad alios similes effectus habentur cæteris relatis apud Cypic. Latr. dec. 22. n. 2. & seg. & sub tit. de dote, disc. 27. & 49.*

Et in specialibus terminis collationis, ut sub ea non veniat

ROMANA HÆREDITATIS DE RIVALDIS
PRO MONASTERIO PUELLARUM
MENDICANTIUM M.
CUM LUDOVICO RIVALDO.

Causa disputata coram Arbitris.

An & quando cohæres, jus, vel actionem habeat, ad bona possessa per cohæredem, pro ejus portione, non redditis rationibus de bonis per ipsum habitis, ac distractis, ad materiam actionis famil. er. c. scum, vel commun. dividendo, seu collationis.

S U M M A R I U M.

- 1 An officium emptum à filiofamilias censetur questum de bonis patris, & an pretium donatum.
- 2 Facti serie.
- 3 De materia familiae er. c. scum, vel communi dividendo, vel collatis.
- 4 Cohæres habet condominium in singulis bonis hereditariis.
- 5 Quilibet possidet totam rem communem pro sua portione.
- 6 De conclusionibus, ut fideicommissarius renatur accipere restitutionem bonorum de manu heredis, secus autem, ubi cum gravato possidebat pro communi.
- 7 Si unus hæres plus habuit, tenetur refundere cohæredi.
- 8 Quid de majoribus expensis pro unum factis.
- 9 Ut inret conclusio, de qua n. 7. quid requiratur.
- 10 Divisio bonorum mobilium, præsumitur per longam observationem.
- 11 Generaliter de presumptione divisionis.
- 12 De eadem conclusionibus, ejusque declaratione, de quibus n. 7. & 9.

D I S C. XXXII.

Juxta facti seriem in hac eadem causa enunciata *sub tit. de Regal. disc. 150.* occasione agendi de puncto, an officium emptum per filiumfamilias, questum censetur de pecunia patris; Et quatenus expressè, vel conjecturaliter de hoc consistet, an censetur filio donatum pretium desuper erogatum, adeo illud in collatione veniat, necne; De functo Gaspare de Rivaldis, superstitibus Afcanio Prælati Baldassare, & Ludovico secularibus, ipseque negotiator esset, atque tunc præsertim haberet magnam appatum dohanarum, duraturum ad plures annos, in quibus illarum, aliorumque negotiorum administratio fuit penes secularium, ob impedimentum, quod Afcanio desuper præbebat prælatura; Cum deinde ob earundem dohanarum camerale debitum, omnes dicti fratres in fuga positi fuerint, faciendo eam, quam facere poterunt, traductionem, vel occultationem mobilium pretiosorum, unde propterea ad venditionem omnium bonorum stabiliū, ac etiam officii possessi per Prælaturam per Cameram devenit; Sequatque postmodum fuerit concordia, seu solutio computorum; Hinc Afcanius, reallumpta Prælatura, atque de Canonicatu Basilicæ Liberianæ, alique beneficiis provivus, ac in pluribus Romanæ Curie officiis occupatus, spatio annorum circiter viginti, laudabiliter, & cum debito decore vixit, moriens verò, notabiliter reliquit assem, in quo heredem instituit Monasterium, seu conservatorium puellarum mendicantium Sanctissimi Sacramenti, (cujus panem fundator dicitur meretur), bonè provivis Ludovico fratre superstiti, in statu cælibi constituto, de congrua præstatione ad vitam, & quem defuncto, circa proxima tempora, dictæ reverentis ad patriam Baldassare, post ejusdem regressum à militia, (in qua per aliquod tempus occupatus fuit) propriæ domi retinere consuevit, in figura tamen illius familiaritatis, quam nimum subordinatè frater dives cum fratre paupere exercebat, ipso Afcanio semper bona omnia possidente, ac administrante jure domini, abique aliqua ejus participatione; Verum dicto Ludovico non acquiescente defuncti fratris judicio, præntensionem excitavit contra dictum Monasterium heredem in actore familiae er. c. scum, vel communi dividendo, super pertinentia medietatis argentorum, aliorumque mobilium, quæ justificabatur esse hereditaria Gasparis patris, ac etiam super participatione aliorum effectuum hereditarium, pro rata scutorum viginti millium circiter, que justificabatur, quod durante agniti, ac administratione dohanarum, priusquam molestia Cameræ super-

niat id, quod pro compensanda inæqualitate datum est, *Fachin. lib. 5. contr. cap. 82. Surd. conf. 143. num. 57. Cypic. Latr. conf. 25. num. 70. ubi alii allegantur.*

Et quatenus in hac æra apoca conventum esset, ut istud augmentum, sortiri deberet eandem naturam dotis jam constitutæ, circa obligationem restituendi in casu futuri matrimonii, ad favorem mulieris, que in eo fovere dicitur titulum lucrati-vum, juxta distinctionem inter virum, & mulierem, de qua pluries in sua materia *sub tit. de dote, ut ille foveat causam onerosam, ista vero lucrati-vam; Attamen videtur lucrum remotum, & eventuale, quoniam cum agatur de quantitate, nullum ejus dominium penes mulierem remanet sed illud totum est viri constante matrimonio, mulieri remanente quædam habitualis actio, non exercibili, nisi quatenus soluto matrimonio, ipsa supervivat, unde propterea, cum præmori possit, quamvis eandem actionem ad heredem transmittat, ejus tamen respectu, actio est inutilis, ipsaque de facto nullam sentit utilitatem; Et consequenter dicendum, quod non verificatur ista omnimoda æqualitas, quam testator inter filias in hereditate, bonisque hereditariis desideravit, imò expressè demandavit, dum istius filie minoris portio hereditaria esset minor, ac inæqualis in scitis 590.*

Ideoque advertendum, ut procedendum esset cum consuetudine plurium personarum formalium, in una, & eadem materia, ita dupliciter considerandum hanc secundam filiam; Primum scilicet, tanquam heredem patris, qui poterat ultra legitimam, (cujus loco dos succedit, vel in eam imputatur) insinuere extraneum, atque in hoc titulo hereditario demandata est æqualitas, que nil commune habet cum altero titulo cuiusdam implicitæ donationis factæ de dicta actione, seu reversione eventuali præfati debiti principaliter contracti cum viro ex causa correptivæ, & onerosæ, ut supra.

Et quatenus difficultatem facere videntur superius allegatæ decisiones in Auximana donationis coram Bevilacqua in quibus firmatur, ut donatio factæ sponsæ contemplatione matrimonii conferri, ac respectivè imputari deberet, quamvis ad eam filii ex eo matrimonio procreandi, directè vocati essent tanquam filii per quandam speciem impliciti fideicommissi, adeo primus donatarius id haberet ex causa onerosa; Attamen id si firmatur, non quia generaliter de jure ita statum sit, sed ex illius casus particularibus circumstantiis, ut decisionum lectura ostendit; Atque in hoc consistit adeo frequentè declamatum æquivocum, quod est pabulum quotidianum Juristarum; attendendi decisiones, & doctrinæ in genere, sive in sola formalitate verborum, non recedendo ad diversitatem facti, cuius circumstantiis seclusis, veritas est, ut ea, que ex causa onerosa, & cum onere fideicommissi dantur, conferri, ac imputari non debeant, ex iis, que habentur *disc. disc. 24. de legit. & de rat.*

In hoc autem proposito collationis, ac respectivè imputationis dotis, vel alterius rei habitæ à parente; Eatenus una, vel altera, seu utraque intrat, quatenus ille, qui dotem, vel aliam rem habuit, successerit, vel legitimam petat, secus autem si contentus eo, quod in vita obtinuit, de successione non contendat, quoniam tunc per alios filios cogi non potest ad conferendum, ut deinde aliquiter dividat, cum diminutione ejus, quod jam obnumerat, juxta text. *clarum in l. ff. de collat. ad. ubi obnumerat scribentes, Barbolæus in l. 2. p. 1. n. fin. ff. solut. matrim. Rot. apud Dunozer. dec. 151. num. 2. & seg. & dec. 267. num. 7. d. dec. 389. p. 12. rec. per tot. & in aliis; Et ita pluries respondi, præsertim in Melevisana collationis pro Agatechia de Xerri, & in aliis dum tunc illis filii præterentibus nimum inæqualitatem à parente servatam, aliud non competit remedium, nisi in officio sitatis, de quo agitur *sub tit. de dote, disc. 156.**

ADNOT. AD DISC. XXXI.
& XXXII.

De materia collationis videri poterunt ea, que habentur *sub tit. de Legitima, disc. 43. Et consequenter deducta hoc eod. tit. disc. 34. ubi de contributo inter cohæredes, & quando cohæres teneatur de exactis, & perceptis refundere cohæredi.*

De materia collationis videri poterunt etiam ea, que habentur *sub tit. de Legitima, disc. 43. Et consequenter deducta hoc eod. tit. disc. 34. ubi de contributo inter cohæredes, & quando cohæres teneatur de exactis, & perceptis refundere cohæredi.*

supervenerent, ad ipsius Afcenij manus obvenissent; In-
troducaturque desuper lite, atque de ordine Sanctissimi factio
compromisso in tres Rota Auditores.

In disputationibus desuper habitis coram Arbitris; Scri-
bentes pro actore, procedendo cum generalitatibus eorum,
3 quæ in iure habentur tototit. ff. & C. famul. ercise. & comm.
divid. ac etiam in tit. de collat. cum concordantibus colle-
ctis per Mich. de fratr. p. 1. c. 12. cum pluribus sequentibus ubi
reaffirmantur ea, quæ desuper per antiquiores tradita sunt,
& præsertim per Ubaldo. in eius tract. de fratr. Dicebant,
quod in his bonis, quæ justificabantur remansisse in heredi-
tate dicti Gasparis communis patris, cujus omnes erant
æqualiter hæredes, fundata erat ipsius actoris intentio, pro
4 sivo habere auctoritate textum in l. pro hereditariis, & tot. tit.
C. de heredi. act. Unde propterea pro ejus virili in singulis
bonis, atque (ut iustitiam dicere solent,) in qualibet gleba,
condonatum habere dicitur, juxta receptum juris principium
generale, quod habemus in omnibus locis, seu bo-
na pro communi possidentibus, quod quilibet possidere di-
5 catur totum, ac in solidum pro ejus virili, ut in præcedenti-
bus occasione divisionis, vel exercitii actionum heredita-
riarum advertitur. Unde propterea sub tit. de fidei. & sub
6 altero de iudic. ad materiam legitimi contradictoris recep-
tum habemus, quod licet fidei commissarius teneatur accipere
restitutionem fidei commissi a manu hæredis, eamque
capere non possit propria auctoritate, quamvis nullus ad ef-
fectum hæredis gravati hæres, quoniam adhuc deputari debet
curator hereditatis jacentis, eoque auditio restituito obtineri,
ex deductis apud Agram. & Add. dec. 206. cum aliis, de quibus
locis etatis; Attamen si fidei commissarius, cum gravato
pro communi possidebat, tunc non intrat ista conclusio,
dicitur possidere totum cum consorte, idcirco eo defecto,
per jus non decrescendi, totum remanet penes eum, absque
necessitate novæ apprehensionis, ita cum istis, ac similibus
generalitatibus procedendo, easque pro moderno pragma-
tico stylo, plene cum auctoritatibus exornando.

Scribens ego pro monasterio, non negabam dictarum
generalitatum veritatem, quodque ubi de statu hereditatis,
7 æque bonorum consistere, adeo ut certificari posset quid-
am ex eisdem bonis, ad minus, vel alterius hæredis manus
obvenisset, tunc jure collationis, vel ex regula æqualitatis
servandæ inter hæredes coequalis jus habentes, recte ille,
qui minus habuit, actionem habet contra alterum, qui plus
habeat, ad contritum, seu æqualitatem, ubi potissimum
agatur de bonis adhuc extantibus in specie, vel in equipol-
lenti, unde propterea non intrat questio circa expensas solu-
8 confectæ, ac respective imputare teneatur, quod pendere
soleret à qualitate communionis, an scilicet sit universalis, vel
particularis, sive à mutua patientia, aliique facti circum-
stantiis, de quo tamen agere non oportebat, cum id non
esset in questione, upote restricta ad bona extantia in spe-
cie, vel in equipollenti.

Id autem, in hac facti specie, ad rem applicabile non erat
quoniam in facto justificabatur, quod omnes dicti tres filii
& coheredes, tam ante fugam, quam ob Cameræ mole-
9 stias pati coacti erant, quoniam in ipso actu, atque absentia
durante, ac etiam post regressum, bona promissive acceperant,
atque de eis disposuerant pro cujuslibet libito, idem-
que sequutum fuerat de pecuniis; Et consequenter dice-
bam, quod actor hujusmodi actionem exercere non poterat,
nisi prius redderet rationem de bonis in eum obventis,
atque ita firmaret statum, ex quo lesio, seu inæqualitates
convincti possant, ut argumento text. in l. si ambo, ff. de com-
pensat. bene Castren. cons. 126. n. 1. lib. 2. Rot. apud Buratt.
dec. 546. num. 6. & 7. dec. 265. n. 10. p. 6. rec. dec. 186. num. 11.
cum seq. par. 10. & in aliis.

Clarius verò, stante dicto diuturno temporis intervallo,
in quo defunctus, hæc bona, de quibus erat controversia,
possederat, ac administraverat tanquam eorum dominus,
privative ad actorem, qui nunquam in eis se ingererat;
10 Cum etenim eadem bona juxta probationes hinc inde fa-
ctas importarent partem eorum, quæ pater habebat, atque
in ejus hereditate remanserunt, ita resultat præsumptio sub-
sequatur divisionis inter fratres, quodque quilibet possideret
suum, unus tamen consumperit, alter verò magis prudens
conservaverit, & auxerit, ut in terminis præsumptæ divi-
sionis bonorum mobilium Cast. d. cons. 126. n. 2. lib. 2. quod
in hac materia reputatur magistrale.

Et generaliter, ac indefinitè, ut præsumatur divisio per

decennalem acquiescentiam inter partes, etiam si ageretur
de bonis testabilibus, firmant DD. communiter collecti
per Menoch. lib. 3. præsump. 60. Malcar. de probat. conel. 527. ff.
Michalor. de fratr. par. 3. c. 42. n. 13. ad fatietatem Fontan.
de pat. claus. 4. glo. 9. par. num. 115. ubi quod omnes ferè
DD. antiqui, & moderni nemine discrepant, hoc tenent,
Theaur. dec. 205. Buratt. dec. 799. n. 8. Rot. dec. 127. n. 19.
par. 7. rec. & conferunt deducta in Romana divisionis cor-
am Bello decif. 153. par. 8. recent. inter suas decif. 6.
Est bene verum, quod communiter datur limitatio, ubi
apparet de magnitudine, & inæqualitate; Sed punctus
impossibile, quoniam stant bene simul, ut tunc omnes ha-
buerint æquales portiones, & tamen quod de præsentibus
conditio esset longè inæqualis, quia nempe unus consumpserit,
& alter conservaverit; Ideoque perneceesse oportebat
firmare statum, sine quo erat impossibile, ut aliqua com-
peteret actio.

Est etenim communis credulitas illorum fratrum, qui im-
prudenter agendo, & coram portione dissipant, ut alterius
prudens, ac industrius frater bona conservata, vel aucta,
debeant esse communiæ; Atque in hac facti specie, ex
ejus circumstantiis omnino improbabile erat, ut actor tam-
diu ita patienter cum fratre se gerere debuisset, vivendo
quodammodo more famulæ, sive ex ejus benevolentia vi-
ctum, ac habitationem recipiendo, si coequalis dominus
bonorum fuisset; Ac etiam quia doceatur, quod ipse con-
sumpserit, & dissipasset, nullumque alium acquirendi mo-
dum habuisset; Et converso autem, alter esset minus pro-
vidus, ac industrius, pleræque acquirendi occasiones habuisset;
Adhuc tamen causa pendet.

SENE. PECUNIARIA
PRO ALCIABE LUCARINO, ET FAUSTO, ET
ACRISIO DE BELLANTIBUS,

CUM
ELISABETHA DE SQUARCIALUPIS
STROZZIIS.

Responsum extra Curiam cum sensu veritatis.
De Statuto 174. Senensi super additione paterna
hereditaria, delegato beneficio inventarii; Et
an deur restituito in integrum. Et incidenter
an adoptio faciat filium extraneum ab heredi-
tate Patris naturalis, Et aliqua de præscri-
ptione.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
- 2 Clericus non subjacet statutis laicalibus.
- 3 Quid de illo, qui esset prius laicus, & postea effectus Clericus.
- 4 Ad quid suffragetur Clericus, licet susceptus post contractam obligationem.
- 5 Adoptio an suffragetur, vel vocet circa nobilitatem.
- 6 Quod principaliter insisti debeat in circumstantiis facti.
- 7 Leges propriæ Principis occupant primum locum.
- 8 An adoptio faciat adoptivum extraneum à paterna successione.
- 9 In dubio pro stricta interpretatione statuti exorbitantis.
- 10 An gesta per Magistratum Principis inferiorem in hoc attendantur.
- 11 Quid Principes etiam feudarii habeant in hoc supremam potestatem.
- 12 De restitutione in integrum concedenda adversus aditionem hereditatis.
- 13 De materia præscriptionis quando intret necne, cum distinctione.

D I S C. XXXIII.

DEFUNCTO Lelio de Bellantibus de anno 1621. su-
perstitibus ultra quatuor feminas Acrisio clerico pu-
pillo Faustulo adulto, & Francisco infante, eorum Mater
nullum fecit aditionis hereditariæ actum, eo quia heredi-
tas longè ab ære alieno jam detecto absorpta erat pro du-
plici dote matris, & uxoris, & pro debito scutorum sex
mille, & ultra, ad quos usque ab anno 1608. per Rotam
Senensem condemnatus fuerat tanquam defensor Fausti de
Bellantibus ad favorem Leandri de Squarcialupis; De an-
no verò 1625. Franciscus tunc ætatis annor. novem arro-
gatus

gatus fuit per Alcibiadem Lucarinum cum rescripto Magoi
Ducis Ferdinandi II. tunc regnantis, in quo five in preci-
bus ad iorreditis prævia consultatione Gubernatoris Sen-
narum Signatis in solita forma, & ac iustibus patetne
hæreditate remaneret, sed illud liceret dimittere, & re-
nunciare fratribus, etiam sine solemnitatibus, quacunque
lege, vel statuto non obstante; Quia verò totum id rema-
nebat in terminis privata scripturæ, idcirco de anno 1628.
per acta publica eadem arrogatio in executionem dicti re-
scripti autorizata admodum fuit per Ducissam Mantuæ il-
lius Status, pro eodem Magno Duce Regentem, replicata
decretatione, ut dictus Franciscus omnino extraneum fe-
caceret ab hereditate, & bonis Patris naturalis eis expres-
sè renunciando, ut sequutum est, quare familia de Lucari-
nis assumpta, illam de Bellantibus omnino dimisit, atque
ita donec vixit, continuavit Patris arrogatoris hereditate
obtenata.

Ad annos autem quinquaginta circiter post hæc sequen-
tibus, Elisabetha dicti Leandri hæres innoxia Statuto Senensi
174. in dispositione secunda disponenti, quod filii adulti infra
quindecim dies post Patris obitum ab ejus hereditate
expressè abstinere debeant, fin minus censentur hære-
des abique aliquo inventarii beneficio, pupilli verò idem
servare debeant infra annum post completam ætatem qua-
tuordecim annorum duplex iudicium pro dicti crediti
consequatione institui, unum nempe in foro Episcopali
contra Faustum, & Acrisium Clericos adhuc viventes, &
alterum in foro laicali contra Alcibiadem juniorem dicti
Francisci defuncti filium, iploque initio pro omnibus reis
conventus respondi; Ad annos autem ex parte solium Alci-
biadis denuo requisitus fui ad respondendum informationi-
bus Advocatorum Acrisii in iudicio fori secularis, quia
forè motiva tunc prompta ad favorem Clericorum eandem
Acrisicum retraxerunt, vel retardarunt in prosecutione
causa in foro Ecclesiastico.

In utroque itaque responso distinguendo personas; Quo-
tenus pertinet ad illam Acrisii tunc jam Clerici, dixi casum
esse omnino planum ad ejus favorem ratione exemptionis
à Statuto laicali, ex vera, hodieque vulgari propositione,
quod paria sunt forum sortiri, & legibus ligari, ex iis,
quæ habentur discur. 12. de Jurisd. disc. 22. & 143. de dote,
disc. 116. de Credito, disc. 8. in Miscell. Ecclesiast. & fre-
quenter in aliis; Ac propterea nulla disputationis desuper
necessaria videbatur.

Quo verò ad Faustum reſectebam, quod ultra ea, quæ
dicuntur infra ad favorem Clericis secularibus, quæ sibi
quoque communia sunt, quatenus Clericus non suffra-
garetur circa defensionem ex clericatu resultantem, viden-
dum esset, an antequam haberetur annus à Statuto præsi-
3 nitus Clericatus supervenisset, nec ne; Si enim superven-
sete integra, tunc idem, quod supra in Acrisio dictum est
applicabatur, secus autem e converso, quoniam si de tem-
pore, quo erat subditus statuto, contracta esset obligatio ab
eodem statuto inducta, tunc superveniens Clericatus non
tollit obligationes jam contractas, & effectus jam consu-
matos, ex deductis proximè ad rem disc. 119. de Credito ac
etiam sub tit. de success. ab intest. ubi ledes istius materiae Sta-
tutorum, eorumque operationis quod non subditos, ac
etiam d. dec. 112. de Jur. & alibi.

Adhuc tamen advertendam nimium suffragari Clerica-
tum, cujus ratione causam in foro Ecclesiastico tractari
4 oportuit, ut iuxta decisiones Rote Romanæ, de quibus
infra, facilis in hoc fore de magis conformante cum
opinionibus, & stylis Curie, & Rote Romanæ obtineret
restitutionem in integrum, de qua infra.

Quatenus itaque pertinet ad causam fori secularis, in
qua nulla cadebat questio potestatis, vel comprehensio-
nis; Cum Scribens in contrarium, cum regulis tamen,
& propositionibus generalibus nisi speciale deducendo, ni-
si ea, quæ de nobilitate, vel ignobilitate naturali non
alterantur per adoptionem, habentur apud Harprect. in §.
5. in fine. de adop. n. 6. & Caren. ref. 139. nu. 10. probare cu-
rarent generaliter, & in abstracto, quod adoptio non tol-
lat filiationem, neque faciat quod adoptus dicatur filius
patris naturalis, ut propter eadæ facti statuto, majorem
vim constituendo in vulgaribus axiomatibus, quod lex ge-
neraliter loquens, generaliter intelligi debet, & quod ubi
lex non distinguit, nos distinguere non debemus.

Dicebam in secundo Responso idem, quod plurius ad-
vertitur, quod licet non factum legi, sed lex factio ada-
ptari debet, juxta morem antiquorum Jurisconsultorum,
Card. de Luca, Lib. IX.

quorum responsa in Digestis registrata, pro legibus habemus,
quod juxta ea, quæ proponerentur, respondebant; Ideoque manifestus error censendus est disputare quæ-
siones juris in abstracto, quoties ex circumstantiis facti in
concreto difficultas tolli potest, cum in hoc differant For-
tenses à Scholasticis, & Academicis, ideoque cum jux-
ta superius recentiam facti seriem geminata accederet au-
thoritas Supremi Principis, ejusque respectivè Vicarii,
quod arrogatus omnino se extraneum afficeret à paterna
hereditate, & bonis, quibus renunciare deberet, idque
jam sequutum sit re integra, & antequam statutum di-
ctam induceret obligationem, ita duplex resultat effe-
ctus; Unus nempe, quod per declarationem, & renun-
ciationem factam ab arrogato jam satisfactum erat Statu-
to; Et alter, quod si quæ dubietas in jure caderet, an ar-
rogatio istum operaretur effectum, ita subalta remanet
cum duplici decretatione Supremi Principis, cujus leges,
& provisiones in proprio principatu absque dubio præva-
lent juri civili Romanorum, quod post dictas leges, &
provisiones proprii Principis primum locum occupantes, &
alium subsidiarium occupat locum, ex infirmitate disc. 34.
de Judo. & alibi scripsit.

Multo igitur magis, dum neglectis vagis generalitatibus
non attendendis, ubi habentur specialia, ex infirmitate eodem
disc. 33. de Judo. attento etiam dicto iure communi civili,
quando arrogatio valida, & perfecta sit ad eum arrogatus
alienæ potestatis se tradere poterit, atque Principis accedat
8 autoritas, illa reddat arrogatum extraneum à paterna hæ-
reditate, & bonis, dum dubietas cadit quando per eman-
ciationem desinat esse arrogatus, ad text. in §. At qui
emancipatus 10. cum plur. seq. in fine. de adop. Cum tamen
sufficeret id esse dubium, tum ob dictam auctoritatem Prin-
cipis deservientem pro declaratione, Tum etiam quia cum
agatur de statuto odioso, adeoque exorbitanti, sola dubie-
tas sufficere debet, ut in dubio ille capi debeat intellectus,
per quem minus corrigatur jus commune, minusque
9 odium, & exorbitantia intret, juxta recepta, vulgataque
axiomata, de quibus in dicta peculiari statutorum sede sub
tit. de success. & alibi.

Et quamvis objiceretur de defectu potestatis præfate Du-
cisse Regentis, an postea necne derogare legibus, & Sta-
tutis, attamen quidquid sit de hoc puncto, super quo upo-
tè non bene informatus de ejus facultatibus iudicium inter-
ponere non poteram, adhuc dicebam, quod posita etiam
10 objectione, difficultas dupliciter de plano cessabat; Primò
nempe quoniam id, ut supra, non fuit directè disponere
contra leges, & statuta, sed potius famulari leges disposi-
tioni, vel saltem illam dubiam declarare; Potissimè quia re
integra gestus fuit actus, antequam aliquod jus creditoribus
quæreretur, ac propterea omnis aberat suspicio fraudis, &
accedente consensu arrogati, de cujus præjudicio agebat-
tur faciendum cum extraneum à paterna hereditate, il-
lumque cogendo ad eam dimittebam ad favorem fra-
trum.

Et secundo clarius quoniam secundus actus initus erat
in executionem rescripti Supremi Principis, quod uti-
que per Vicarium, imò per alios inferiores Magistratus fieri
potest, juxta ea, quæ de executione gratiarum Prin-
cipis, earumque reductione ad publicam & solemnem for-
mam habentur disc. 106. de feud. & habemus in Curia quo-
tidianum in expeditionibus literarum, aliarumque provi-
sionum in vim supplicationum signatarum à Papa, dum in
ipso Principe, licet infœdato, juxta illam speciem feudi,
quæ enunciatur disc. 39. de feud. de suprema potestate
non est dubitandum, ex collectis per Bellon. jun. cons. 44.
& advertitur pluries, & præsertim disc. 9. & 10. de feud.
& in his specialibus terminis adoptionis Harprect. in §. 1.
n. 5. & 6. in fine. de adop.

Ista sufficere, ac abundare videbantur; Et nihilomi-
nus, quando super eis aliqua superesset difficultas eam
tolli dicebam ex aliis duobus motibus; Primò nempe ex illo
restitutionis in integrum, pro qua concedenda ea, quæ
superius habentur, abique dubio saltem sufficere deberent
12 pro justa causa, adeo ut longè facilius intrarent ea, quæ
in specie restitutionis in integrum adversus consimile Statu-
tum Florentinum, habentur decif. 82. p. 9. rec. cum aliis
supra disc. 12. 18. 22. 23. & 29. Ponderando potissimè, quod
nisi præsupponere velimus stantes homines irracionales, ac
bestiales, ratio cui hujusmodi statutum innixum esse po-
tuit, videtur illa occurrere fraudibus, quæ per defunctio-
nem filios committi possunt, ac solent in supplantatione
creditorum, se intrudendo in bonis hereditariis, eaque
occul-